

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

ADALET KOMİSYONU

TUTANAK DERGİSİ

24 Haziran 2014 Salı

ADALET KOMİSYONU
GÖRÜŞME TUTANAKLARI

24 Haziran 2014 Salı

----0----

K O N U

Sayfa

İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı (1/758)

1:23

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sayfa

BİRİNCİ OTURUM

1:23

Yaşar ŞİMŞEK (Adalet Bakanlığı Kanun.Gn.Müdürü)	1:3, 4, 5, 20
Dilek AKAGÜN YILMAZ (Uşak)	3:4, 7:8, 10:11, 17:19
Mevlüt AKGÜN (Karaman)	5:6, 14:15
Av. Hakkı KIZILOĞLU (TİSK Hukuk Müşaviri)	8:9
Av. Yasin EKMEN (TOBB Hukuk Müşaviri)	9, 15:17
Av. Dr. Serhat ESKİYÖRÜK (Türkiye Barolar Birliği Temsilcisi)	9, 17
Av. Necmettin AYDIN (Borsa İst.A.Ş.Temsilcisi)	9:10, 20
Buket HİMMETOĞLU (Türkiye Bankalar Birliği Hukuk Müşaviri)	10
Nuray Deniz İNCİ (Maliye Bakanlığı Temsilcisi)	10
Dilek ATALAY (Maliye Bakanlığı Temsilcisi)	10
İbrahim Onur BAYSAL (SPK Uzman Hukukçu)	10
İlker DOĞAN (BDDK Bankacılık Uzmanı)	11
Doç. Dr. Murat ATALI	11:12, 14, 19:20
Murat BAŞESGİOĞLU (İstanbul)	12:14
Yunus SÖNMEZ (MÜSİAD Ankara Temsilcisi)	17
Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)	19
İsa GÖK (Mersin)	21:23

Açılma Saati: 15.35

Kapanma Saati: 17.39

24 Haziran 2014 Salı

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.35

BAŞKAN: Ahmet İYİMAYA (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Hakkı KÖYLÜ (Kastamonu)

SÖZCÜ: Yılmaz TUNÇ (Bartın)

KÂTİP: Mustafa Kemal ŞERBETÇİOĞLU (Bursa)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumun muhalefet ve iktidar mensubu bütün üye milletvekillerini saygıyla selamlayarak, yürütme organına da selamımı esirgemeyerek ve diğer katılımcılara da saygı sunarak oturumu açıyorum.

Yeter sayımız vardır.

Çalışmaların başarılı olmasını diliyorum.

Bugün, gerçekten, resmî yargı erki dışında çözüm mekanizmalarından biri olan, belki milattan önce bile sistemlerde var olan bir kurumu, kurumsal bazda (1/758) İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı'nı müzakere edeceğiz.

Daha önce alt komisyon raporları 21/11/2013'te bütün üye arkadaşlarıma gönderildi. Belki arşiv geleneği olmayan arkadaşlarımız olabilir zannıyla değil ama kaybolmuş olabilir ihtimali içerisinde yeniden gönderdim ve Komisyon üyelerimizin yurt dışı gözlemlerini, tecrübelerini kaleme alan metni de... Mevlüt Bey'i göremiyorum ben.

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) – Buradayım.

BAŞKAN – Mevlüt Akgün Bey'in notlarını da gönderdim.

Şimdi, tabii, bakış genel bir bakış olduğu için, bireysel ve nokta bakışı olmadığı için göz bazen sekebiliyor, özür diliyorum Mevlütçüğüm.

Ben çalışmalar başlatıyorum, hayırlı olmasını diliyorum.

Şimdi, arkadaşlar, geneli üzerinde müzakere yapmamıştık Ali İhsan Bey, doğrudan alt komisyona vermiştik. Tabii, alt komisyon raporu müzakeremize esas olacak ama geneli üzerinde müzakereye temel oluşturmak üzere, evvela yürütme temsilcisinden, Hükümetimizin temsilcisinden açıklama, ondan sonra Alt Komisyon Başkanımızdan açıklama isteyeceğim. Ondan sonra, arkadaşlarımızın ve katılımcılardan ihtiyaç hissedenlerin -ki madde düzeninde daha güzel olabilir ama tercih kendilerinin- açıklamalarına fırsat tanıyacağım.

Buyursunlar Sayın Genel Müdürüm.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR ŞİMŞEK – Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyelerimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Efendim, daha önce alt komisyonda kabul edilen İstanbul Tahkim Merkezi Kanunu Tasarısı'yla ilgili kısaca size bilgi vermek istiyorum.

Tahkim müessesesini biraz tanıtmak gerekirse, efendim, hakkı bir başka kişi tarafından tanınmayan bir kişinin, hakkının tanınması için ancak devletin mahkemelerine başvurabileceği, bunun tek istisnasının ise tahkim müessesesi olduğu kabul edilmektedir.

Bir hak üzerinde uyuşmazlığa düşmüş olan iki tarafın anlaşarak bu uyuşmazlığın çözülmesinin özel kişi veya kişilere bırakılmasına ve uyuşmazlığın bu özel kişi veya kişiler tarafından incelenip karara bağlanmasına tahkim, uyuşmazlığın çözülmesi kendilerine bırakılan bu özel kişi veya kişilere de hakem ya da hakem kurulu denilmektedir.

Dünyadaki hızlı nüfus artışı ve her geçen gün çoğalan ekonomik problemler dolayısıyla yargıya intikal eden uyuşmazlık sayısının giderek artması, yargı organlarının yeterince hızlı ve seri hareket edememesi neticesini doğurmuş, bu durum uyuşmazlıkların çözülmesinde mahkemeler yerine tahkim veya diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin aranmasına yönelmiştir. Bu bağlamda, uyuşmazlıkların mahkemeler yerine, taraflarca belirlenen hakemlerce çözülmesini amaçlayan tahkim kurumu dünya genelinde yaygın olarak uygulanan yöntemlerden biri hâline gelmiştir.

Bilindiği üzere, tahkim, taraf serbestisi ilkesi çerçevesinde uyuşmazlığın taraflarca verilen yetkiye dayanarak hakem tarafından çözümlenmesidir. Bu ilke gereğince uyuşmazlıklar, taraflarca belirlenen hakemler ve yargılama usulüne göre çözüme kavuşturulmaktadır.

Ayrıca, tahkimin, ulaşılan çözümde taraf iradesinin katkısı nedeniyle toplumsal barışın korunmasına, mahkemelerin iş yükünün azaltılmasına, adalete erişimin hızlandırılmasına, ayrıca, adalet hizmetlerinin maliyetinin düşürülmesine de katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Tahkim, ülkemizde 1856 yılından bu yana var olan bir müessesedir. Başkanım da dedi, daha da eskiye dayanıyor. Ancak, değişik sebeplerle yeterince yaygınlaşamamıştır. Cumhuriyet dönemindeki kanunlaşma hareketleri çerçevesinde, öncelikle 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda tahkime ilişkin hükümlere yer verilmiş, ancak bu kanunda hakem kararlarına karşı geniş kapsamlı kanun yolu ve denetim öngörülmesi nedeniyle süreç uzadığından, uygulamada tahkim müessesesi yeterince gelişmemiştir. 21 Haziran 2001 tarihinde milletlerarası tahkime ilişkin usul ve esasları düzenlemek amacıyla 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletler tarafından 1985 yılında çıkarılan UNCITRAL Model Kanunu esas alınarak hazırlanan 4686 sayılı Kanun, yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği, kanun hükümlerinin taraflar ya da hakem veya hakem kurulunca seçildiği uyuşmazlıklar hakkında uygulanmaktadır. 1/10/2011 tarihinde yürürlüğe giren 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda da tahkim müessesesi ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir.

Bu düzenlemelerden de anlaşılacağı üzere, mevzuatımızda milletlerarası tahkime ilişkin hükümler Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda, iç tahkime ilişkin yani millî tahkime ilişkin hükümler ise Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda yer almaktadır.

Hiç kuşkusuz, tahkim müessesesinin gelişmesi ve ticaret hayatında etkin olarak uygulanması, günümüzün gelişen koşullarına uyum sağlayabilecek, iş dünyasının hızla artan ihtiyaçlarına cevap verebilecek nitelikte tahkim hükümlerinin varlığını gerekli kılmaktadır.

İfade etmeye çalıştığımız bu hususlar Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun hazırlanma sürecinde dikkate alınarak, 4686 sayılı Kanun'da eksik kalan hususlarla anılan kanunun yürürlüğe girmesinden günümüze kadarki süreçte fark edilen aksamalar gözetilerek millî ve milletlerarası tahkim hükümleri arasındaki uyumun sağlanmasına çalışılmış, mülga Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nda yer alan ve tahkimin uygulanabilirliğini kısıtlayan düzenlemelerden kaçınılmıştır.

Tahkim kurumunu teşvik amacıyla getirilen önemli yeniliklerden biri de hakem kararlarının verildiği anda icra edilebilir olmasıdır.

İstanbul'da etkin bir finans merkezi kurulmasını amaçlayan İstanbul Uluslararası Finans Merkezi Strateji Belgesi 2 Ekim 2009 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Strateji belgesinde İstanbul'da milletlerarası bir tahkim merkezinin kurulması öngörülmüş, sorumlu olarak da Adalet Bakanlığı belirlenmiştir.

Bu çerçevede Bakanlığımızca bir çalışma grubu oluşturularak kanun tasarısı taslağı hazırlanmıştır. Taslak toplam 188 kurum ve kuruluşun görüşüne sunulmuş, gelen görüş ve öneriler doğrultusunda taslağa son şekli verilerek Başbakanlığa gönderilmiştir.

Görüşmekte olduğumuz kanun tasarısı kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulmasına yöneliktir. Bu tasarıyla, İstanbul'un öncelikle bölgesel, nihai olarak da küresel bir finans merkezi olmasına katkı sağlanması, İstanbul'da bağımsız ve özerk yapıya sahip, milletlerarası alanda rekabet edebilecek düzeyde kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulması, tahkim ve diğer alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin etkin bir şekilde kullanılması amaçlanmaktadır.

Değerli Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; yukarıda belirtildiği üzere, tahkimle ilgili maddi hukuk kurallarına 4686 sayılı Kanun ve 6100 sayılı Kanun'da yer verilmiştir. Görüşülmekte olan bu tasarıda ise tahkimin kurumsal yapısı düzenlenmekte, İstanbul'da tüzel kişiliği olan, özel hukuk hükümlerine tabi bir merkez kurulmakta, tahkime ilişkin maddi hükümler yer almamaktadır.

Kanun tasarısında, merkezin teşkilat yapısına ilişkin ayrıntılı düzenlemeler bulunmaktadır. Merkezin Genel Kurulu bazı devlet kurumlarının yanında, ekonomi ve ticaret dünyasıyla ilgili özel sektör kuruluşlarının katılımıyla oluşturulmaktadır.

Tahkim merkezinin yapısı, tarafların bu merkezi seçmesinde en önemli etkidir. Tahkim merkezinin milletlerarası tahkim merkezleriyle rekabet edebilecek düzeyde bir yapıya sahip olabilmesi için, tahkim otoritelerince kabul edilen en temel ilkelerden olan tarafsızlık, eşit muamele, bağımsızlık, etkin karar alabilme, güvenilirlik, şeffaflık, yetkinlik gibi ilkeleri olmazsa olmaz unsurlardandır. Bu nedenle, merkezin kanunla oluşturulan yapısının yanında, uygulamaya geçtikten sonra bağımsız ve özerk bir statüye sahip olduğuna dair millî ve milletlerarası düzeyde tanıtılmasının çok büyük önemi vardır.

Sayın Başkanım, değerli Komisyon üyeleri; sözlerimi burada tamamlarken Komisyon görüşmelerinin başarılı geçmesini ve tasarının daha da olgunlaşması konusunda önemli katkılar sunmasını temenni ederek Komisyonu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Komisyonumuza davet edilen veya kurumları davetle temsilen gelen isimleri paylaşmak istiyorum, arz etmek istiyorum.

(Komisyon toplantısına katılan bürokratlar tanıtıldı)

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Başkanım, usul açısından bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, daha önce vermiş olduğumuz muhalefet şerhimizde de aslında ben belirtmişim, bize Adalet Bakanlığı tarafından dağıtılan bilgi notunda, ekinde pek çok kurumdan, hukuk fakültelerinden, adli adalet komisyonlarından, üniversitelerden görüşlerin alındığı, yaklaşık 61 civarında kurumdan görüşlerin alındığı belirtiliyor ve burada, alınan bu görüşlerin olumlu, eleştiri şeklinde de görüşler olduğu belirtiliyor. Ben muhalefet şerhimde de bunu belirtmişim, dedim ki: “Bize bunlar gönderilsin ana komisyon çalışmasından önce.” Ancak, bu, gözden kaçtı, gönderilmedi. Biliyorsunuz, benzer bir yasal düzenleme olan ara buluculukta da aynı şekilde, bize kurumlardan görüşler gönderilmişti, biz bunları incelemiştik, ona göre de belki ufukumuzun daha çok açıldığı, eleştirilerin ya da olumlu yönlerin görebildiğimiz şeylerini görmüştük ama burada bize verilmediği için bu belgeler, istememize rağmen, muhalefet şerhimizde yazmamıza rağmen verilmediği için o görüşlerden yoksun kalıyoruz. Yani burada baktığınızda da çoğunlukla, bakanlıklar da dâhil olmak üzere, eleştiriler var, hukuk fakültelerinden eleştiriler var, hatta barolardan eleştiriler var, savcılıklardan eleştiriler var. Yani bütün kurumlardan olumlu görüşler daha az, eleştiriler daha fazla. Şimdi, bizim bunları görerek bu yasama çalışmasını yapmamız lazım.

Benim önerim, aslında yapabiliyorsa, bunu yapabiliyorsak, bugün erteleyelim, bize bu görüşleri bildirin. Ben kendi adıma buna söz veriyorum, yani bunu bir iki gün içinde incelerim. Yani bu aslında biraz da Başkanlığımızın ihmali oldu. Sizin şahsınıza söylemiyorum ama bu görüşleri görmeden bu Komisyon çalışmalarının yapılması çok doğru olmayacaktır. Benim talebim budur, olması gereken de budur. O konuda talebimi yineliyorum, Komisyon görüşmelerinin en azından bir iki gün ertelenmesi gerektiğini düşünüyorum. Başbakanın söylediğine göre, biliyorsunuz, üç hafta daha Medis çalışmaları devam edecek. Biz Medis tatile girmeden bunu bitirebiliriz, sizin amacınız bu Komisyon çalışmasını bir an önce bitirmek ama bu görüşleri arkadaşlarımız incelemenden sağlıklı bir yapıya kavuşmayacağını düşünüyorum ben bu tasarının.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, hem Murat Bey’in hem Cumhuriyet Halk Partisinden arkadaşların, Ömer Bey’in, işte, Dilek Hanım’ın muhalefet şerhlerini okudum, gerçekten böyle bir atıf var. Ben onun üzerine Bakanlıktan bana gelen bilgi notlarını derhâl mukayeseli metinle birlikte dün gönderdim. Aslında tahkim konusu ne uluslararası hukukun ne millî hukukun yabancıları olan...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bilgi notları gelmedi Sayın Başkanım, sadece karşılaştırmalı metin geldi.

BAŞKAN – Dün gönderdim, karşılaştırmalı metni gönderdim.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Farklı şeyler söylüyorsunuz ama aynı şeyler değil. Dilek Hanım farklı şey söylüyor, siz...

BAŞKAN – Ben anladım ne söylediğini, devam edeceğim.

Şimdi, mukayeseli metinle birlikte Bakanlığın gönderdiği bilgi notunu değil... Ama Dilek Hanım diyor ki: “Kurumlardan gelen bilgi notları...” Anladım, onu anladım. Şöyle söyleyeyim: Bize Bakanlıktan gelen şeyler yok ama Bakanlık bilgi notunda “Görüşler aldık.” diyor çünkü şeyler var, bilim kurulu vesaire var...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, ben bunun muhalefet şerhini verdim.

BAŞKAN – Var, var, okudum.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – O zaman da hem Komisyondaki arkadaşlardan hem Bakanlıktan istedim ama o zaman da bize gönderilmedi, şimdi de gönderilmedi.

BAŞKAN – Anladım, ben bitiremedim Dilek Hanım, siz çok güzel anlattınız.

Ben Bakanlıktan istirham ediyorum çünkü çalışmayı bugün bitirecek değiliz, onları ben de istemişim, istememe rağmen, bu değişiklikler sebebiyle bana gelmedi. Ama tahkim benim alanım, hem ara buluculuk sebebiyle çalıştık hem İngiltere’ye incelemeye gittik. Burada İngiltere’ye giden arkadaşlardan kimse yok.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Hong Kong’a gittik Başkanım.

BAŞKAN – Yok, yok, biz daha evvel İngiltere’ye gittik. Daha evvelki sene İngiltere’ye giden, Hong Kong’a gidenler var. Türkiye bu konuda çok çalıştı, çok da çalışmalar yapıldı daha evvel ama ben bir defa aracın erişimsizliğini kabul etmem. Sayın Genel Müdürüm, talimat verin, hemen müzakere sırasında bize bunlar gelsin. Bir defa, arkadaşların o konuda derinlik... Yani herkesin erişebileceği kaynak var, zengin kaynak var ama buna rağmen, bu somut öneriyi besleyen arka plan, “background”un arkadaşlarımıza dağıtılmasında fayda var.

Genel Müdürüm, 3 hususu sizlerle bu ara paylaşacağım...

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR ŞİMŞEK – Efendim, yanımızda var özeti, hemen...

BAŞKAN – Özeti verdim efendim, gönderdim ben.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR ŞİMŞEK – Hayır, hayır, şey var, ek 3 diye form var, kurum görüşlerini özetlediğimiz, onu biz verelim.

BAŞKAN – Yok, kurum görüşlerini gönderin, çoğaltın.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Olumlu ya da olumsuz ama olumlusu ne anlamda olumlu?

BAŞKAN – Yok, özeti de bir... Genel Müdürüm, bakın, ben söylüyorum, yani bir, özeti gönderin; iki, çok büyük bir yekûn tutmuyorsa çoğaltsınlar fotokopiyle, arkadaşlara dağıtsınlar, göndersinler. O bir engel değil müzakeremize.

Ayrıca, Türk kaynağı, Türk literatürü tahkim bakımından çok zengin. Hocamız da burada zaten, Murat Bey burada. Bir de şöyle bir imkân var: Bu yasayı hazırlayanlardan birisi dünya tahkim alanında büyük otorite olan bir İngiliz profesörünün de... Ali Bey miydi Hocam, Murat Bey?

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Evet.

BAŞKAN – Ali Bey... Ben Ali Bey’i özellikle aradım ki, arkadaşlar ihtiyaç duyar, ben ihtiyaç duyarım şahsen. O da İsviçre’ye davetli zannediyorum. İsviçre’ye bir ders mi veriyor, ne yapıyor Murat Bey?

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Bir tahkim toplantısı için...

BAŞKAN – Ha, tahkim toplantısı. İyi, biz de keşke tahkimle uğraşsaydık siyaset yerine.

Şimdi ben 3 hususu sizlerle paylaşmak istiyorum değerli arkadaşlar.

Bir defa, Bakanımızın çok selamları var. Aniden Yozgat’ta bir programı çıktı. Kalbi burada ama kendisi fiziken orada. Yarın muhtemelen katılabilir.

Arkadaşlar, hazırlık çalışmalarında pek atıf yok. Bir tarihî bilgiyi, mimarı olduğum tarihî bilgiyi sizlerle paylaşmak istiyorum. Hikmet Sami Türk Adalet Bakanı. Türkiye’de imtiyazlaşma ve kamu sözleşmelerinde yetki adli yargının mı, idari yargının mı, hakem konusu olur mu, olmaz mı; müthiş bir egemenlik tartışması yapılmakta ve bir anayasa değişikliği getirildi. Anayasa’nın 125’inci maddesinin birinci fıkrasını açarsanız -o zaman tabii ben Anayasa Komisyonu Üyesiyim- çok önemli arkadaşlar, orada diyor ki: “Milletlerarası veya millî tahkime gidilebilir.” Şimdi, Türkiye’de tarafları Türkiye’de olan kişiler doğrudan Paris Hakem Odasında veya Tokyo Hakem Odasında veya New York Odasında yargılama yapabileceklerdi. Gizli yargılama, çok önemli millî menfaatler var. Rahatlıkla kaçırılabilirdi. Onun üzerine... Hatta Milliyet gazetesinde bir arkadaşımız, yazarlardan birisi, Fikret Bila çok uzunca yazdı şey şartı diye aynen “Amerika Şartı” şeklinde geçti. Orada ben yabancılık unsurunu ekledim yani milletlerarası tahkime millî bir olayın götürülebilmesi için sözleşme taraflarının veya sözleşme içeriğinin yabancılık unsurunu içermesi lazım. “Yabancılık” kaydı tamamen Türk anayasa hukukuna katkındır. Rahmetli Ayvaz Gökdemir savundu ve sonra Hikmet Bey benimsedi. Bir öykü... Anayasa müzakereleri yapılıyor aşağıda, oylanacak. Partimin sözcüsü benim. On dakika sonra da aşağıda konuşmayı yapacağım. Genel Başkan yukarıya çağırırdı. İleri de hatıralarımda yazacağım, özellikle de zapta geçmesi için söylüyorum.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Çiller miydi?

BAŞKAN – Evet, evet “1999” diyorum. Zaten dikkat edersen söyledim.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Zapta geçsin diye söyledim Başkanım.

BAŞKAN – Üstadım, burada bir olay... Tabii yani buradaki olayın özü çok önemli yani millîlik değeri bakımından önemli, özü çok önemli.

Diyorlar ki: “Efendim, bu yabancılık unsuru bir kapitülasyondur, Türk sermayesine büyük darbedir.” Mesut Yılmaz’a gidiliyor, “Tamam, bu çıksın.” deniyor. Şevki Ereğ’e geliniyor, “Ahmet Bey bunu kabul etmez.” deniyor ve Genel Başkana gidiliyor. Beni çağırıyorlar. İşte şu anda aynen bizim gruptaki Başbakanımızın odasında ekonomi kurmayları var -isimlerini paylaşmayayım-

Genel Başkan var, ben varım. “Sayın İyimaya, bu yabancılık unsuru bir kapitülasyondur. Öyle anlatıyor arkadaşlar.” Dedim ki: “Sayın Bakanım, benim ekonomi bilgim sizin ekonomi kurmaylarınızın Anayasa bilgisi kadardır. Onların Anayasa bilgisi de benim ekonomi bilgim kadardır. Bırakınız, Anayasa’yı ben takdir edeyim.” Tarihi bir olaydır bu, ileride şey edecek. Yabancılık unsuru bu şartlar içerisinde girmiştir. Yani cesur bilginin cesaretle paylaşılmasının Anayasa kazalarını, sistem kazalarını veya egemenlik kazalarını ne denli önleyebileceğine vurgu açısından genç siyasetçi kardeşlerimle paylaşmak için bunu dile getirdim. İleride tahkim incelemesi yapılırken de... Bu arka planıdır. Hayatta işte, Hikmet Sami Hoca hayatta, öbür arkadaşlar, ekonomi kurmayları hayatta. Genel Başkan akşam “Önemli bir sorun doğmasından, sorun ortaya çıkmasından... Önemli bir hizmet verdiniz bu konuda.” diye beğenisini ortaya koydu; bu bir.

İki: Arkadaşlar, tahkim, bir defa, bu etimolojik kurum... Türkçe etimolojisi yazılmamış dillerden birisidir. Etimolojik sözlüğü yoktur Türkçenin, hâlen etimolojik sözlüğü yok. Bir Hamza Zülfiyar Hoca galiba bir cilt daha tamamlamamış, bir de 19’uncu asırda -tam ismini hatırlayamadım- Osmanlıca bir etimolojik sözlük...

Tahkim, hükümün dörtlüğe dönüşmüş şekli tefil vezninden “hüküm verdirmek” yani “yargı organı dışında yetenekli kimselere hüküm kurdurmak” anlamına, “hüküm”ün çoğullatılmış, tahkim tefil vezinli bir şekil. Şimdi, genellikle tarih bilgimiz, geçmiş bilgimiz yani öyle geriye, kurumların gelişmesine yönelik bir inceleme olmayınca biz miladı ya bizim Bakanlığımızdan mesela, Adalet Komisyonu Başkanlığından başlatıyorum miladı veya 19’uncu asırdan başlatıyoruz. Mesela benim kütüphanemin birinci kitabı, Arap dünyasından atıf gören Simavna Kadısı Şeyh Bedrettin’in Şeyhülislamken beş ayda yazdığı müthiş bir metodoloji kitabıdır, usul kitabıdır, Camiu’l Fusuleyn’dir, birinci kitap odur. Bakarsınız, tahkimle ilgili sayfalarca metin vardır. İkinci kitabı yine aynı dönemlerde -ikisi de aynı dönem aşağı yukarı, 1526- Justinanus’un “Corpus Juris Civilis” mi ne, yanlış söylemeyeyim, o; 1526 yılında yazılmış müthiş bir metin. Kütüphanemizin 2 değerli kitabı olarak durur 30 bin cilt içerisinde ve her ikisi de tahkimden bahseder. Yani miladı 19’uncu asırdan 1850’den, 1750’den değil, aslında... Arkadaşlar, şu şey de çok önemli: “İşlevsel denklik” ilkesi diye milletlerarası hukukun en temel ilkesi vardır. O şu: Mesela bizde “boşanma” diyoruz, öbüründe başka bir şey diyorlar; aynı kurumlar bütün hukuk sistemlerinde var arkadaşlar ama şartların gereği dönüştürülmüştür. Onun için... Ama şu oluyor: Ekonomik gelişme, teknolojik gelişme genişletiyor, işlevselleştiriyor ve pratikleştiriyor.

Ben bunları sizinle paylaşmak istedim. Teşekkür ediyorum.

Sayın Genel Müdürüm, istediğimiz metinler hazırlanıyor mu?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR ŞİMŞEK – Hazırlanıyor efendim, 238 sayfalık bir metin var, onu çoğaltıyoruz.

BAŞKAN – Tabii, 238 sayfa... Şöyle söyleyeyim: 3 tane çoğaltılması yeter. Parti bazında dağıtalım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Niye Başkanım? Hepimize dağıtılsın.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Sayın Başkanım, çektiremeyiz biz onu.

BAŞKAN – Tamam. Yok, yok. Şu anda bir ihtiyacı karşılaması bakımından üçer tane hemen...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Şu anda okuyamayız biz zaten. Nasıl okuyacağız burada?

BAŞKAN – Efendim, değil, değil. Öbür çalışmalarını bitirelim, yarın onu şey ederiz. Bize yetiştir. Peki, efendim, arkadaşların her biri istiyor. Muhalefetteki arkadaşlara birer tane verelim, iktidara bir tane yeter mi Hakkı Ağabey? Paylaşalım veya hepsine çoğaltalım. Dilek Hanım’a hemen özellikle göndereceksiniz yani Dilek Hanım ta baştan beri yazmış, muhalefet şerhinde var. Bakanlık çoğaltıyor, dağıtacak.

Şimdi alt komisyon Başkanım Mevlüt Akgün’e söz veriyorum.

Buyurun Sevgili Kardeşim.

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) – Komisyonumuzun çok değerli üyeleri, değerli katılımcılar; biz alt komisyon olarak gerek çalışmalarımız gerekse Hong Kong seyahatinde edindiğimiz izlenimlerden kısaca bir bilgi sunmak isteriz.

Son yıllarda küreselleşmenin her alanda etkili olması, milletlerarası ticaret ve rekabetin yoğunlaşması dikkate alındığında, ülkemizde olduğu gibi dünyada da uyuşmazlık sayısı giderek artmaktadır. Bu durum, uyuşmazlıkların mahkemelere intikali yerine sulh, uzlaşma ve tahkim gibi yöntemlerle çözüm arayışını hızlandırmaktadır. Tahkim, uyuşmazlıkların mahkeme dışında, tarafların serbest iradesi ile kararlaştırıldığı, seçilen hakem veya hakemlerle sonuçlandırılan bir uyuşmazlık çözüm yöntemidir.

Tahkime ilişkin, ülkemizde özellikle Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nda hem de Milletlerarası Tahkim Kanunu’nda hükümler yer almaktadır. Buna rağmen ülkemizde tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yoluna başvurma oranı son derece sınırlı olup

uyuşmazlık sayısı ile karşılaştığımızda uygulamada tahkime müracaatın çok az olduğu görülmektedir. Türkiye’de görülen yıllık tahkim sayısının 150-200 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Hâlbuki New York’ta Amerikan Tahkim Derneğinin yaptığı tahkim sayısı yıllık 5 binin üzerindedir. Yine, nüfusu ülkemize oranla çok düşük olan Çek Cumhuriyeti’nde bile 2009 yılında tahkim sayısı 2.380 olmuştur. Yine, Londra, Cenevre, Münih, Stockholm, Paris ve Hong Kong gibi merkezlerde her yıl binlerce tahkim yapılmakta ve bunun sayesinde şehir ve ülke ekonomilerine milyonlarca dolar katkı sağlanmaktadır.

Ülkemizde tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine başvuru sayısının azlığının temel nedeni, söz konusu mekanizmaların yeterince bilinmemesi veya yanlış bilinmesidir. Bu sebeple tasarıyla, İstanbul Tahkim Merkezi kurulmakta, Türkiye’de tahkim ve alternatif uyuşmazlıkların çözüm yollarının bilinmesi, anlaşılması ve kullanılmasının sağlanmasına ivme kazandırmak amaçlanmaktadır. Yine tasarıyla, ülkemizde alternatif çözüm yöntemlerinin yaygınlaştırılması ve alternatif uyuşmazlık çözüm kültürünün yerleşmesine katkıda bulunmak hedeflenmektedir.

Merkezin yapısı, tasarıyla bağımsız ve tarafsız olacak şekilde ilgili tüm kurum ve kuruluşları kapsar biçimde geniş tutulmuş ve böylelikle kanunun toplumun bütün çevrelerince kabul edilmesi amaçlanmıştır. Tasarıda tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemleri için maddi kurallar getirilmemekte, kurulacak olan tahkim merkezinin yapısı düzenlenmektedir. Merkez tüzel kişiliğe sahip ve özel hukuk hükümlerine tabi olup tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin kuralları belirleyerek faaliyetlerin bu kurallara göre yürütülmesini sağlayacaktır.

Tahkim ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri konular üzerinde mümkündür. Bu nitelikte olmayan konular hakkında tahkime gitmek mümkün değildir. Diğer bir deyişle Milletlerarası Tahkim Kanunu, Hukuk Muhakemeleri Kanunu, New York Sözleşmesi ile Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanun’un kamu düzeni ve benzeri emredici hükümleri göz önüne alınacaktır.

Tahkim ve alternatif uyuşmazlıkların çözümü konusunda tanıtım ve yayım yapmak, bilimsel çalışmaları desteklemek, yurt içi ve dışı ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak merkezin görevleri arasındadır.

Merkezin gelirlerinin ana kaynağı, verdiği hizmetler karşılığında elde edilen gelirlerdir. Merkezin ilk yıl bütçesi Başbakanlık bütçesinden karşılanacaktır.

Tahkim merkezi, genel kurul, yönetim kurulu, denetçi, danışma kurulu, millî tahkim kurulu ve milletlerarası tahkim kurulu ile genel sekreterlikten oluşmaktadır.

Alt komisyon olarak 10-15 Haziran tarihleri arasında ayrıca Hong Kong Tahkim Merkezini ziyaret ederek Hong Kong’daki tahkim uygulamalarını yerinde görmek fırsatı bulduk. Burada yaptığımız temaslarda bir tahkim merkezinin başarılı olabilmesi için, uluslararası alanda rekabet edebilmesi için mutlaka devletten bağımsız ve özel bir yapının varlığına özellikle işaret edilmiştir. Bunun yanında, tahkim sürecinin başarılı olabilmesi için gerek yasamanın ve gerekse yargının tahkim sürecine saygılı olması ve bu uygulamayı desteklemesi gerektiği vurgulanmıştır.

Bizim yaptığımız temaslarda, Hong Kong’da sadece tahkim alanında bir merkezin olmadığı, rekabete açık bir alan yaratıldığı ve bu anlamda 3 tane tahkim merkezinin Hong Kong’da görev aldığı görülmektedir. Aynı zamanda bu merkezde 35’e yakın farklı ülkeden hakemler görev almış durumdadır. Taraflar hakemleri serbestçe kendi aralarında seçebilmekte, anlaşamadıkları takdirde tahkim merkezi hakem atamaktadır.

Tabii, özellikle tahkime uluslararası merkezlerde daha çok müracaat edilmesinin aslında birkaç sebebi var. Bunlardan birisi: Sürecin iradi olması, tarafların her alanda sürece müdahil olması. İkinci: Sürecin hızlı, yargılamaya göre çok hızlı yürümesi. Üçüncüsü de: İnfazının çok kolay ve hızlı bir biçimde gerçekleştirilmesi, tahkime müracaatın fazlalığını ortaya koymaktadır.

Ben bu Hong Kong seyahatinde de gerçekten yerinde müşahade ettiğimiz gibi, aslında Türkiye’nin büyüyen ekonomisi, bütün merkezlere, önemli merkezlere üç beş saatte hemen yakın mesafede olması, coğrafi avantajı dikkate alındığı zaman İstanbul’da oluşturacağımız bağımsız, özel, güvenilir bir tahkim merkezinin Türk ekonomisine katkıda bulunacağını düşünüyoruz. Biz orada böyle bir izlenim edindik.

Bu düşüncelerle Komisyon çalışmalarının başarılı geçmesini diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sanıyorum Hong Kong’a giden başka arkadaşlarımız da var. O arkadaşlardan, mesela şu anda Ömer Bey burada yok, Dilek Hanım burada. Sadece gözlemlerinizi, izlenimlerinizi –geneli üzerindeki müzakere bağlamında konuşma değil- yüksek Komisyonla paylaşma fırsatını bize tanır mısınız?

Buyurun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Memnuniyetle Sayın Başkanım.

Hong Kong'a gittiğimizde benim en çok dikkatimi çeken şeylerden bir tanesi ve yüreğimi yakan şeylerden bir tanesi, bir kültürün yok edilmiş olmasıydı. Yani yüksekliğini bile göremediğimiz, bulutların arasında olan binalar var ve tamamıyla 1950'li, 60'lı yıllardaki binalar, o kültür yok edilmiş. Çin'den ayrılmış, özerk bir bölge niteliğindeyken daha sonra 2000'li yıllarda Çin'e geri verilmiş ama yine de özerk bir bölge, bir finans çevresi olarak tanınıyor ama orada bizim gördüğümüz şey, Çin'e ilişkin, Uzak Doğu'ya ilişkin kültürün tamamen yok edilmiş olmasıydı. Çok büyük bir üzüntü duydum ben ondan. Beni en çok etkileyen şey oydu. Sadece bir iki katlı tapınaklar kalmış. Onun dışında artık sonunu göremeyeceğiniz binalar oluşturulmuş, hatta dağın zirvesine bile alışveriş merkezleri kurulmuş. Çok büyük alışveriş merkezleri var. Hatta şunu söyledim: "Sayın Başbakanı biz buraya gönderelim. Her yer alışveriş merkezi. O da mutlu olur, biz de mutlu oluruz." Aklıma da o geldi.

Şimdi, tahkim merkeziyle ilgili... Yani o merkeze gittik, hukuk fakültesine gittik. Tabii, bizim kaygılarımız nedir Başkanım? Biraz sonra geneli üzerinde de anlatacağım, ulusal yargının güçsüzleştirilmesi, küresel sermayenin dayattığı yani kendi hukukunu dayattığı bir süreçtir diye düşünüyoruz. Onun için de bunun ulusal yargı açısından aslında bir dezavantaj olduğunu yani ülke çıkarları açısından bir dezavantaj olduğunu gözlemliyoruz. Bu konuda rahatsızlıklarımızı dile getirdik, sorularımızı buna göre sorduk ama yeterince cevaplar alamadık tabii orada da. Ama şunu söylediler: Örneğin, "Haklarının ihlal edildiğini iddia eden şirketler herhangi bir şekilde mahkemelere başvurabiliyor mu? Mahkemeler bu konuda ne yapıyor?" dediğimizde, bunun, istisnai de olsa mahkemelere başvurunun söz konusu olabileceğinden bahsettiler.

Tabii, burada siz biraz önce dediniz ya işte Corpus Juris Civilis'de ve Şeyh Bedrettin'in kitaplarında bu konuda hükümler var. Şimdi, Sayın Başkanım, yüzyıllar boyunca yargının bağımsız olması, tarafsız olması ve üçüncü göz olarak karar verebilmesi için, yüzyıllar boyunca mücadele edilmiş bağımsız ve tarafsız bir yargı için. Öç alma duygusundan arındırılmış yani yasalarla, kurallarla bağlanmış ve aynı zamanda da güçsüzün korunmasını da sağlayan bir hukuk düzenine gelmişiz, o çağlardan bu çağa gelmişiz. Şimdi, bağımsız ve tarafsız bir yargı herkesin güvencesidir. Bunu biz biliyoruz. Bunun ticari işlerde de böyle olması lazım. Tabii ki insanlar kendi aralarındaki sorunlarını kendileri çözebilirler, bu konuda belli sözleşme serbestisi olabilir ama hak ihlali olabilen ya da gerçekten güçsüz olanın zor durumda kalabileceği durumlarda da mutlaka başvurabilecekleri bir sistem olmalıdır. Yani dünyadaki küresel sermayenin gelişimini biliyoruz. Çok büyük bir şirket Türkiye'de herhangi bir şey yapmak istiyor –"Yabancılaşma unsuru olsun." dediniz ya siz- ise burada ortak olduğu bizim kendi küçük bir şirketimiz, o ölçüğe göre daha küçük bir şirketimizin korunmadığı ya da bu tahkim sözleşmesinin dayatılması ve hak ihlali gibi –bu, ulusal şirketlerimiz de olabilir, başka şeyler için de olabilir- bu konularda kaygılarımız var. Yani küçüğün ezilmesi, güçsüzün ezilmesi ve ulusal yargının bertaraf edilmesi; kaygılarımız buradan kaynaklanıyor Sayın Başkanım.

Oraya gittiğimizde de bu soruları hukuk fakültesindeki hocalara da sorduğumuzda -tabii onların Hong Kong'un yapısından dolayı çok liberal bir yaklaşım biçimleri var- bu soru onlara çok anlamsız bile geldi ama bizim gibi ülkelerin yani kendisini daha çok korumak durumunda kalan ülkelerin bu soruları sorması gerekiyor. Artık Hong Kong uluslararası bir yer olmuş yani oranın ulusal bir yapısı falan yok ama bizim gibi, işte böyle stratejik noktada olan bir ülkede ulusal yargı ve ulusal çıkarların korunması bizce çok önem arz ediyor diye düşünüyoruz. Yani oradaki gözlemim böyle bir şeydi ve gerçekten de oradaki kültürün yok olmasından ciddi anlamda üzüntü duyduk, hep beraber üzüntü duyduk.

Onun dışında, geneli üzerinde konuşalım isterseniz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Tabii, konuşacaksınız tabii.

Orada milliyetçi Çinlilerle Mao'nun büyük bir çatışması var. Diyorsunuz ki: "Orası küresel sermayenin âdeta dans merkezi."

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Evet, öyle olmuş, artık orasının Çin'le falan hiçbir alakası yok, özerk bir bölge niteliğini yürütüyor zaten.

BAŞKAN – Harun Bey, siz herhâlde vardınız.

HARUN TÜFEKÇİ (Konya) – Vardım. Mevlüt Bey'e katılıyorum

BAŞKAN – Peki.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, iktidar grubundaki arkadaşlar yok, sözlerimizi duymuyorlar, belki etkilenecekler. Nerede arkadaşlarımız?

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Yeteri kadar var.

BAŞKAN – Efendim, ne diyor? Yine Latince bir söz şöyle diyor: “Clausula rebus sic stantibus: Şartlar çözümlerini üretir.” Büyük Genel Kurulun kapanma tehlikesi içerisinde...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Herkes yoklamaya gittiye...

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Sayın Başkanım, bence ara verelim, daha etik olur diye düşünüyorum çünkü eğer karşılıklı bir fikir alışverişi olacaksa, bir değerlendirme olacaksa...

BAŞKAN – Gelecekler Ali İhsan'cığım, gelecekler.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Yani yarım saat bir ara verelim gerekirse...

BAŞKAN – Yine parlamento hukukunun bir parametresini sizlerle paylaşmak istiyorum iç hukuk bakımından, usul hukuku bakımından. Komisyonlarda açılışta nisabın var olması yeterlidir, müzakerenin devamında nisap zarureti yok.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Siyasi etik açısından istiyoruz Başkanım bunu.

BAŞKAN – Ama verimlilik bakımından dediğin gibi, diyalogun gerçekleşmesi bakımından muhatapın veya etkileşim öznelinin orada olması gerekli. Fakat burada varız ya bayağı da varız.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Kaç kişi varız? Bürokratların dışında kimse yok Başkanım.

İSA GÖK (Mersin) – Nitelik tam ya Başkan burada...

BAŞKAN – Evet, nitelik önemli, nicelik değil İsa Bey'in dediği gibi.

Şimdi, Genel Müdürüm bir malzeme ihtiyacı var fakat burada kurumlardan gelen arkadaşlar var. Komisyon üyeleri, biz, müzakereye katılım yani müzakerede söz alma anlamında bana göre gerekmemesine, sitelerde bile yani web sayfalarında bile yoğun kaynak bulunmasına rağmen, gerekmemesine rağmen, arkadaşlarımızın makul bir talebi var ve önümüzde de bir zaruret veya sürat gerekliliği yok. Onları bekleyelim ama bu ara kurumları dinleyelim, yasayla ilgili eleştirileri...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Başkanım, geneli üzerinde bitirmedim ben daha.

BAŞKAN – Bitirmedik, bitirmedik. Yok, vermedim zaten.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bitirmedim, sadece Hong Kong izlenimlerimi anlattım.

BAŞKAN – Geneli üzerinde söz vermedim zaten. Dikkat ederseniz, “sadece Hong Kong gözlemleriyle sınırlı” dedim, hatta “Geneli üzerinde müzakere hakkınız baki.” dedim.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Peki o zaman, hakkımız baki yani.

Aslında şunun biz daha uygun olacağını düşünüyoruz Başkanım: Ne kadar İnternet sitelerinde de bunlarla ilgili bilgiler olabileceği düşünülüyorsa da işin uzmanı ve uygulayıcılarının görüşlerini alıp da geneli üzerinde...

BAŞKAN – Bugün gelecek size, yarın hazırlıklı geleceksiniz.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – ...müzakerelere başlasak inanın ki çok daha iyi olacağı kanaatindeyiz.

BAŞKAN – Kesin, kesin. Keşke efendim yani o kadar...

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Biz şunu yapalım: Bugün kurum temsilcilerini dinleyelim, ondan sonra...

BAŞKAN – Zannediyorum Murat Hocam, tahkimle ilgili literatür yüzü geçiyor mu girdiğiniz zaman?

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Daha fazladır.

BAŞKAN – Tamam, kaynak sıkıntımız yok ama ben talebi, bu tasarının veya taslağın, taslak aşamasındaki arka planın arkadaşlarımızın elinde olmasını -bir müstaceliyet de yok- gerekli görüyorum, faydalı görüyorum. Gelecek o.

Ben, kurumlardan bu konuda, ondan sonra...

Murat Bey Hocam, siz baştan söz almak ister misiniz -yoksa kurumlar noktalarını söylesin- çünkü tasarının mimarlarındanınız?

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Estağfurullah.

BAŞKAN – Kurumlardan -tasarıyla ilgili, Bankalar Birliği, vesaire- söz almak isteyen varsa...

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. HAKKI KIZILOĞLU – Sayın Başkanım, teşekkürler.

Ben bu tasarının alt komisyon çalışmalarında da bulunmuştum. Tasarımı Konfederasyonumuz olarak üye sendikalarımızla, işveren sendikalarımızla da paylaşmıştık. Tasarımı son derece olumlu buluyoruz. Gerçekten, mevcut yargılama süreçlerinin çok uzun olması nedeniyle tahkimin bu soruna bir çözüm olabileceği konusunda görüşümüz var ve uluslararası ticaret anlamında da tahkim merkezinin yararlı sonuçları olacağını düşünüyoruz. Tasarımı Komisyondan gelen şekliyle son derece olumlu görüyoruz, onu belirtmek istemişim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Katılmadığınız yönler yok mu?

TİSK HUKUK MÜŞAVİRİ AV. HAKKI KIZILOĞLU – Onu maddeler itibarıyla...

BAŞKAN – Doğru, madde müzakerelerinde de katılmama noktaları ifade edilebilir.

Başka söz almak isteyen...

Buyurun, sıra düzeni içerisinde gidelim.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkanım, bugün çok alışılmışın dışında bir yönetim anlayışınız var.

BAŞKAN – Başkanım, zaman bolluğu olduğu zaman...

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Biz üç hafta her gün toplantı yapmak zorunda değiliz Başkanım.

BAŞKAN – Ekimde siz rahat edesiniz diye.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEK – Genel kurulun en büyük paydaşlarından biri olarak ve tacirlerin en üst organı temsilcisi olarak projeyi tam anlamıyla destekliyoruz. Alt komisyon çalışmalarına da katılmıştık. Bazı maddelere itirazımız var, değişiklik talebimiz olmuştur ama genel anlamda tamamen destekliyoruz efendim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Tamam.

Buyurun.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. DR. SERHAT ESKİYÖRÜK – Efendim, saygılar öncelikle.

Biz özellikle Türkiye'nin tarihi, kültürel ve coğrafi yapısı açısından Türkiye'de bir tahkim merkezinin kurulmasının faydalı olacağı kanaatindeyiz. Bunun sadece yargı açısından değil, Türk yargısının, Türk hukukçularının yetişmesi açısından -baktığımız zaman uluslararası davalarda tahkim yoluna gidildiği ve Türk hukukçularının bu konularda yetersiz kaldığı- ve bu merkezin bu konuda da hukukçularımızın ve davalılarımızın ve Türkiye'nin de taraf olduğu davalarda başarılı olunması açısından faydalı olacağı kanaatindeyim. Yine tahkimin bağımsız ve seri yargılama sunması açısından da tahkimin en azından alternatif bir sistem olarak yer alabilmesi kanaatindeyim.

Ben şahsen de hem Uluslararası Tahkim Mahkemesinde hem Avrupa Tahkim Mahkemesinde hakemim hem de Londra, Amerika, İsviçre tahkim kurumlarının da üyesiyim. Baktığımız zaman, bu tür kuruluşların kanunla kurulmadığını görüyoruz ancak bir itici güç olarak en azından bu sistemin yerleşmesi açısından da olumlu buluyoruz.

Madde madde daha sonra da izin verirseniz beyanda bulunmak isterim.

Teşekkür ediyorum. Saygılar efendim.

BAŞKAN – Tabii tabii, katkı sağlarsınız.

Yani burada hukuk... “Bazı ülkelerde yasama organı veya bu yetkiyi kullanan güç tarafından değil, bizzat, anlaşmazlığa taraf olan kimselerin norm üretmesi yoluyla...” diyorsunuz, öyle mi?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. DR. SERHAT ESKİYÖRÜK – Evet.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Buyurun.

BORSA İSTANBUL ANONİM ŞİRKETİ TEMSİLCİSİ AV. NECMETTİN AYDIN – Sayın Başkanım, teşekkürler.

BAŞKAN – Hep sermaye gelmiş bugün.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sermayenin sorunlarıyla ilgili konuşuyoruz Başkanım. Ancak bu merkezin bağımsızlığı konusunda hiç mi kaygınız yok?

BAŞKAN – Yok yok, maddelerde şey edecekler.

Zaten “İlgili bölümde paylaşacağım.” diyor. Faydalanacağız. Öbür müzakerelerde özellikle istiyorum.

Avukatım, buyurun.

BORSA İSTANBUL ANONİM ŞİRKETİ TEMSİLCİSİ AV. NECMETTİN AYDIN – Ben de özel sektör içerisinde bir şirket temsilcisiyim, özel hukuk tüzel kişisiyim.

Kurulmakta olan, kurulması öngörülen İstanbul Finans Merkezinin olmazsa olmaz bir unsuru olduğu ortada İstanbul Tahkim Merkezinin. Ayrıca, Türkiye'de tahkimin uygulamasının çok az olduğu zaten herkesçe kabul ediliyor. Dünyanın çeşitli yerlerindeki,

özellikle Paris ve Londra tahkim merkezlerinin ve ICC' nin çok büyük bir saygınlığa sahip olduğu, saygınlığının tartışılmadığı yine açık. Yabancı yatırımın daha nitelikli bir şekilde Türkiye'ye –tabii ki nitelik de önemli- gelmesi için zorunluluk olduğunu düşünüyoruz.

Bu aşamada teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Çok şey Üstadım ya, böyle yeni kurumlar yani tahkim gökten zembille iniyor kolaylığında... Hâlbuki böyle farklı açılar bekleriz sizden, kurumlardan.

Buyurun.

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ HUKUK MÜŞAVİRİ BUKET HİMMETOĞLU – Teşekkür ediyorum. Saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkanım, ben de arkadaşlarımdan çok farklı bir şey söylemeyeceğim. Düzenlemenin İstanbul Finans Merkezi olması açısından çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Destekliyoruz. Ben de ilgili maddelere gelindiği zaman eğer uygun görürseniz maddelerle ilgili açıklamalarımı yapmak istiyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Buket Hanım. Sağ olun.

Buyursunlar efendim.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURAY DENİZ İNCİ – Efendim, tasarıyla ilgili görüşlerimiz, eleştirilerimiz maddeler geldiği aşamada olacak. Zaten alt komisyon çalışmalarında da bulunmuştuk. Orada da eleştirilerimiz vardı, dikkate alınan oldu, alınmayan oldu. Yine maddeler gelince dile getireceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Maliyeciler genellikle rakamlarla uğraşıyorlar, normlarla pek uğraşmıyorlar.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ NURAY DENİZ İNCİ – Genellikle yine zaten aynı şekilde eleştirimiz olacak efendim.

Sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyursunlar.

MALİYE BAKANLIĞI TEMSİLCİSİ DİLEK ATALAY – Biz de efendim, maddeler bazında inceleme yaparak görüş bildirelim.

SPK UZMAN HUKUKÇU İBRAHİM ONUR BAYSAL – Daha önce verdiğimiz yazılı görüşte, taslağın genelinde, taslağın yapısal özelliklerine ilişkin olarak birkaç ifademiz olmuştu ama yapılan açıklamalardan bu taslahta sadece kurumsal özelliklerin düzenlendiği anlaşıyor. O çerçevede, bu bapta diyeceğimiz bir şey yok. Maddelere geldikçe ilgili yerlerde ilgili açıklamalarda bulunmaktan memnuniyet duyarız.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Açıklamadan çok katkı ve eleştiri yani “Şöyle olmalıdır.” falan...

Teşekkür ediyorum.

Buyursunlar.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, ben bir şey söylemek durumundayım.

Arkadaşlarımız on beş dakikadır yok yani biz bu Komisyon çalışmasını hiç sözü geçmeyen, hiçbir önerisi kabul edilmeyen muhalefet milletvekilleri olarak mı yapacağız? Yani biz önerilerimizi getiriyoruz, biliyorsunuz bütün önerilerimiz reddediliyor. Arkadaşlarımızın duyması, ikna olması, bizim görüşlerimizi onlara aktarmamız gerekiyor ama on beş dakikadır arkadaşlarımız yok.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Sayın Başkanım, bence bu ortamda bu görüşmelerden sağlıklı bir sonuç alamayacağız. Biz burada ara verelim Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Varız, yeter sayımız var da...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Yani yeter sayıdan ziyade...

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Yeterli sayı önemli değil ki Sayın Başkanım, Komisyon kaç kişi? 25 kişi mi?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – 25 kişi.

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Kaç kişiyiz Sayın Başkanım? 6 kişiyiz, bunlardan da 4 tanesi muhalefet partisi milletvekili.

BAŞKAN – Kaç kişiyiz?

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – 8 kişiyiz, 4 muhalefet, 4 iktidar var.

BAŞKAN – 9... 9...

ALİ İHSAN KÖKTÜRK (Zonguldak) – Sizinle beraber 9, Başkanla beraber.

BAŞKAN – Şimdi, Ali İhsancığım, Sevgili Kardeşim, nisabımız var da... Ben de isterim ki hepsi şey etsin.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Bir de Başkanım, ben, uygulayıcı olan arkadaşlarımızdan çünkü genel kurul üyesi de olabilecek burada kurumlar var. Onlar sadece bu işleyişi anlatan, yani kurumun oluşmasını, İstanbul Tahkim Merkezinin oluşması belirtilmiş ama örnek yasalara baktığımızda ya da örnek tahkim merkezlerine baktığımızda oradaki tahkim kuralları da hakemlerin seçimine kadar, işte uygulanacak kurallara kadar bazı maddelerin yer aldığını görüyoruz. Bu konudaki görüşlerini de öğrenmek isterim çünkü burada yani yönetim kurulu teklif ediyor, genel kurul kabul ediyor ve o şekilde kurallar belirleniyor, tahkim kuralları belirleniyor. Bunun bu kadar muğlak olması onlar açısından ne ifade ediyor? Bu gerçekten doğru mudur?

BAŞKAN – Maddelele geldiği zaman onlar bilgi vereceğiz diyorlar zaten.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Dünya örnekleri öyle değil ama bu genel aslında, genel olarak belirtilebilecek bir şey. Bu konudaki görüşlerini de öğrenmek isteriz biz onlardan.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Bundan sonraki arkadaşlar, burada diyor ki usul kuralları, ara normların yer almaması ve organlar tarafından bunun üretilmesi metoduyla mukayeseli hukuk arasındaki bağı nasıl kuruyorsunuz diyor ama o maddesi geldiği zaman da şimdi de konuşabilirsiniz.

Buyurun efendim.

BDDK BANKACILIK UZMANI İLKER DOĞAN – Öncelikle saygıyla selamlıyorum Komisyonunuzu.

Taslak aşamasında da kanunun hazırlanması aşamasında yine yazılı olarak kurum görüşlerini Bakanlığa bildirmiştik İstanbul Finans Merkezi, uluslararası Finans Merkezi projesi de yine bir taraftan çalışmalarına devam ediyor. O finans merkezi projesinin hukuk komitesinden hazırlanarak sadir olan bir kanun tasarısı. Özellikle İstanbul'daki tasarlanan o finans merkezinin hayata geçmesiyle birlikte gerek yurt içindeki gerekse uluslararası unsur taşıyan hukuki uyumsuzlukların çözümünde çok önemli bir görev icra edeceğini düşündüğümüz bir tahkim merkezinin kanun görüşmeleri devam ediyor. Kurumsal görüşümüz olarak gerek süre bakımından gerek nitelik bakımından yurt içindeki mahkemelerin yükünün de azaltılması dikkate alındığında ve uluslararası itibar kazanabileceği de dikkate alındığında çok faydalı olduğunu düşündüğümüz bir kanun tasarısıdır. Yine usulle ilgili hükümlere de sanıyorum madde sırası geldiğinde değinmemiz daha uygun olabilir. Saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Evet, Hocam, Komisyonumuza “ratio legis” diyorsunuz siz buna. Bu tasarının ruhu ne, getireceği ne, götürüleceği ne? Dilek Hanım bizzat diyor ki: Bir yargı kodifikasyonu prototipi. Yani yargı organlarında işin görülmesi sırasındaki norm çatışının burada olmaması bir noksanlık değil mi diyor. Bunları Hocam, Komisyonumuz bir dinlesin.

Buyursunlar Murat Bey.

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Teşekkür ediyorum Saygıdeğer Başkanım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben kısaca arz edeyim: Bu bir sadece teşkilat kanunudur. Türkiye Barolar Birliği adına katılan meslektaşımın da ifade ettiği gibi aslında pek çok ülkede teşkilatının bile kanunla kurulmadığı bir merkezin yapısının ve işleyişinin nasıl olacağının düzenlenmesine ilişkin bir tasarıdır. Bunda usul hükümlerinin sırası hiç gelmeyecektir. Benden önce konuşan değerli arkadaşımın belirttiği “Sırası geldiğinde usul hükümlerine ilişkin açıklamalarımızı yaparız.” dedi ama usul hükümlerinin sırası hiç gelmeyecektir çünkü bu tasarıda usul hükümlerinin yeri yoktur. Usul hükümleri zaten tahkimde öncelikle taraflarca belirlenir, taraflarca, yani uyumsuzluğun taraflarınca usul hükümlerinin belirlenmediği durumlarda yabancılık unsuru ihtiva eden uyumsuzluklarda 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu’ muz; yabancılık unsuru ihtiva etmeyen uyumsuzluklarda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’ muzun tahkimine ilişkin usul hükümlerini veya emredici hükümlere, özellikle tarafların eşitliği ilkesine aykırı olmamak üzere hakemler belirleyebilirler. Bugün uygulanan sistem budur. Bu tasarının öngördüğü yöntem uygulanacak usul hükümlerinin...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Hocam, hiçbir atıf yok yalnız yasa da.

BAŞKAN – Hocam bitirsin, ondan sonra soru soralım Dilek Hanım.

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Gerekçede buna işaret edilmiş. Usul hükümlerine bir atıf yapılmamasını doğrusu Sayın Vekilim, ben büyük bir eksiklik olarak görmüyorum. Bu zaten usul hükümlerinin zannediyorum, divanın görevleri arasında sayılıyor usul hükümlerini belirlemek. Her hâükârda usul hükümlerini dediğim gibi bu merkez kurumsal tahkimin sekretaryasını yürütecek olan bir merkezdir. Bugün için uluslararası ticaret odası veya New York Ticaret Odası, Londra Ticaret Odası, Tokyo Ticaret Odası nezdindeki veya -yabancıları değil çok fazla, çok şükür Türkiye’de de var- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Tahkim Divanı da kendilerinin tahkim kurumu olarak, kurumsal tahkim merkezi olarak taraflarca seçilmesi durumunda bu işin sadece sekretaryasını yürütürler ve taraflarca o yöntemin belirlenmesi, ihtiyar edilmesi durumunda da hakemi veya hakemleri veya başhekimi duruma göre seçerler ama tahkim usulü büyük ölçüde yeknesaklaşmıştır, bütün dünya üzerinde büyük ölçüde UNCITRAL’in veya ICC’nin tahkim kuralları arasında çok fazla bir farklılık yoktur. Bizim de gerek 4686 sayılı Kanunu’ muzda yer alan usul hükümleri gerekse 6100 sayılı HMK’da yer alan usul hükümleri büyük ölçüde paraleldir, birbirlerine eş değer hükümler ifade etmektedir. Belki 4686’da pek çok husus o zamanki yasalama sürecindeki sıkıntılardan kaynaklanan sebeplerle bir maddede düzenlenmiştir. HMK’da ise bunlar ayrı ayrı maddelerde düzenlenmiştir. Bunun dışında hemen hemen bütün dünyada tahkim usulü büyük ölçüde yeknesaktır ve asolan da tahkimde uyuşmazlığın esas bakımından ehil, güvenilir kişiler tarafından hızlı ve gizli bir şekilde çözülmesidir. Bu çerçevede usul tarafların eşitliği prensibi ve onlara adil yargılanma hakkının sağlanması ve kamu düzeni esas itibarıyla dışında usul kurallarıyla bağlanmamaktadır. Şu kadarını söyleyeyim bir örnek olarak: Bizim mahkemeler önünde yapılan yargılamada hepimizin yakından bildiği, pek çok kez belki karşılaştığı kurallardan birisi iddianın ve müdafaanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasağıdır. Oysa HMK’nın tahkime ilişkin hükümlerinde açıkça yer alır ki iddianın ve müdafaanın değiştirilmesi tahkimde yasak değildir. Yeter ki değiştirmeyle getirilen yeni talep en azından tahkim anlaşmasının kapsamı içerisinde yer alsın. Bu sebeple bu merkez kurulduğunda divan, büyük olasılıkla yine UNCITRAL model tanımını esas almak suretiyle divanın tahkim usulüne ilişkin kuralları belirleyecektir. Bunlar nasıl olur? Farklılaşma olur mu UNCITRAL’dan, HMK’dan veya 4686’dan. Bu çok da önemli değildir. Zira öncelikle tahkime ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği uyuşmazlıklar konu olacaktır. Bunun dışında söz konusu tahkim usulü seçilerek ve uygulanarak verilen hakem kararı icra edilmek üzere mahkemeye sunulduğunda mahkemede iptal davası açılabilir. Bu iptal davasının şartları her hâükârda HMK’da veya Milletlerarası Tahkim Kanunu’nda düzenlenmiştir. O çerçevede mahkeme denetimi zaten söz konusu olacaktır. İptal davasının hangi süre içerisinde açılacağını, şartlarının ne olacağını zaten divanın belirleyebilmesi mümkün değildir. Bu onun yetkisinde değildir. Bunu belirlemiştir HMK ve 4686 sayılı Kanun. Tarafların arzu etmeleri durumunda, verilen karardan memnun olmamaları durumunda bu mevcut yasal düzenlemeler çerçevesinde iptal davası açmaları, iptal davası neticesinde verilen kararı yüksek yargıya taşımaları ve böylece bir denetime tabi tutulması zaten mümkün olacaktır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum Hocam.

Murat Bey, buyursunlar.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon üyesi arkadaşlarımız, Bakanlıklarımızın ve kuruluşlarımızın çok değerli temsilcileri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Ben de alt komisyonda vardım ama yurt dışı gezisine katılmadım. Bu Komisyonumuz adına yurt dışı görevli gitmelerin Meclis bütçesinden ödenek ve yolluk temin etmek suretiyle yapılmasında fayda var. Bu konuda önümüzdeki dönemde belki Meclis Başkanlığına bir öncülük yaparsanız yerinde olur diye düşünüyorum. Eskiden bu böyleydi. Hem bakanlıklar hem de arkadaşlarımızı zor durumda bırakmamak lazım. Bu önemli bir şey.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Efendim, tasarıyla ilgili görüşlerime gelince, Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; tabii küreselleşme insanlığının sanayi devriminden bu tarafa karşılaştığı ikinci büyük sosyal, ekonomik değişim, dönüşüm. Sınırlar kalktı, alışlagelmiş usuller terk edildi, her şey yeniden yazılmaya başladı. Özellikle ekonomik alanda, ticari alanda, uluslararası ticarete çok hızlı değişimler var. Uluslararası şirketler tabii bir ülkeye finansmanını götürüyorlar, iş gücünü götürüyorlar, bilgi ve teknolojiyi götürüyorlar ve istiyorlar ki burada doğacak ihtilafta da kendi hukukumu seçme şansım olsun. Yani Avrupa şirketi diye bir kavram çıkmıştı hatırlarsanız. Yani hangi ülkeye giderse gitsin bir şirket orada uyuşmazlık hâlinde cari olacak hukuku da beraber getirmek istiyor.

Tahkim, tabii geçmişçi çok eskiye dayanan bir kurum ama bu küreselleşmenin getirmiş olduğu yeni dinamiklerle beraber bizim de Türkiye olarak karşı karşıya olduğumuz bir yeni düzenleme. Tabii küreselleşmenin getirdiği, yarattığı şeyleri reddetmek ideolojik olarak mümkün olsa da gerçekleri yok edemiyorsunuz. Önemli olan toplumu ve düzeninizi küreselleşmenin olumsuz etkilerinden azami ölçüde korumak lazım. Şimdi, tabii bir İstanbul Milletvekili olarak, İstanbul'da böyle bir tahkim merkezinin kurulmasını ben de olumlu karşıyorum ve destekliyorum ama bir kurumu eğer yeniden ihdas edeceksek, bunun yaşayabilmesi ve uygulamada sorunları çözme konusundaki fonksiyonunu icra etmesi lazım. Yoksa bir kurum kurup dışarıya da "İşte bizim tahkim merkezimiz var." demek bir kolaycılık. Bu bir.

İkincisi, tabii ben hep şunu savundum, bunu arzu ederim. Yani hem kendi ülkemizin içinde hem de uluslararası camiada herkesin bizim devlet yargımıza güveninin sonsuz olmasını savunuyoruz. Yani bu hukuk uyumsuzluklarında o ülkenin hukuk güvenliği, hukuk istikrarı ne kadar sabitse uyumsuzlukların çözüm adresi de orasıdır. Mesela bildiğim kadarıyla Almanya'da tahkim fazla yeşerememiştir. Niçin? Devlet yargısına güven ve işleyişi muhkem olduğu için bu alan yeşerememiştir. Umalım ve dileyelim ki Türkiye'de de devlet yargısı hem yabancılık unsuru taşıyan ihtilafları çözme konusunda hem de vatandaşlarımız arasındaki ihtilafları çözme konusunda hepimizin istediği ideal ölçüye ulaşsın ama çok sık kanun değiştirirsek, çok yazboz hâline getirirsek hukuk güvenliği istikrarını bozarız. O zaman hem kendi vatandaşımız da hem de yabancılar da bizim hukuk sistemimize güven duymazlar ve alternatif çözüm yollarını arama konusundaki iradeleri çok artarak devam eder.

Bunu söyledikten sonra, nasıl ayakları yere basabilir, nasıl sağlıklı işleyebilir bu tahkim merkezimiz, ona dair görüşlerimi paylaşayım. Bunda tabii istenilen şu: Özerk olacak, bağımsız olacak, tarafsız olacak ve olabildiğince yürütmenin etkisinden uzakta bir kurum olacak, yani yabancı yatırımcının aradığı budur. Ama bizim, mesela arkadaşımız, Hocam söyledi, kanunla kurulması, yani bu tartışılır. Bu, Almanya'da bildiğim kadarıyla bir dernek olarak yürümüştür ama bizde devletin, devlet babasının öncülüğü, her şeye elinin değmesi lazım, o konuda da bir ön almış. Onu fazla bir nakıs olarak görmüyorum. Ama genel kurulun kompozisyonu, Sevgili Başkanım, daha çok kamu kurumu ve kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarından oluşuyor. Adalet Bakanlığımız işin içinde, bankacılık içinde, düzenleme kurulları içinde, hepsi devletle bir şekilde ilgisi olan kurumlar. Bunların dışında genel kurul başka hangi aktörlerden oluşur. O da ayrı bir konu ama mevcut şu andaki elimizdeki şey bu. O zaman şunu tavsiye etmemiz lazım. Bu kuruluşlar, genel kurulu oluşturan kuruluşlarımız her ne kadar devlet orijinli de, devlet bağıyla da olsa bu merkezin yaşaması için piyasa kurallarına uygun ve yürütmenin etkisinden uzak bir anlayışı, bir tatbikatı yerleştirmeleri lazım.

İki, biraz kapalı geçmişçi, yani maddi kurallar yok. Hocam çok güzel izah etti, aydınlattı. Yani maddi kuralları yok. Sanki bu ülkede tahkim kültürünü geliştirmek için bir lojistik destek merkezi gibi ilk anda öyle bir intiba geliyor. Her ne kadar işte divan ve merkez bunu geçici maddeyle şu kadar süre içerisinde düzenler diyorsa da belki burada ikincil düzenlemeyle yapılmayacak işler var. Yani bu maddi kuralları şey yaparken yasayla düzenlememiz gereken hususlar da olacak. Bunların da bu yasa tasarısı metnine ilave edilmesinde fayda var diye mülahaza ediyorum. Bu tabii ilk dönem Başbakanlıktan karşılanacak bunun bütçesi ama sonraki yıllarda buranın bütçesi, buranın giderleri katılımcı kuruluşlardan alınan aidatlarla yönetilecek Sevgili Başkanım. Peki, bir kuruluş aidatını ödeme mükellefiyetini yerine getirmezse nasıl bir yaptırımda bulunacağız? Faraza A kuruluşu dedi ki: Ya ben genel kurulda temsil edilmek istiyorum veyahut da yönetim kurulu başkanı olmak istiyorum. Olmadı. O zaman ben de maddi yönden frene basıyorum, aidatımı beş sene ödemiyorum.

BAŞKAN – Hocam, bu noktayı bir şey yapalım. Bu nokta önemli.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Benim bu Mesleki Yeterlilikler Kurumunu kurarken -Hakan bilir belki- orada çalışırken yine aynı şekilde "İşte şuradan, şuradan aidat olacak." deniyordu. İlk genel kurula geldik, kimse para yatırmıyor. Bina tutacağız, işleyecek sistem, personel aldık, çalışacak, yok bir şey. Şöyle dememiz lazım: Ya bunu Adalet Bakanlığı bütçesinden -vermeyen yerine- yahut da Başbakanlık bütçesinden telafi edelim ama bir yaptırım düzenleyerek o kuruluştan bunu cebri olarak da alma yolunda bir yaptırım, müeyyide koymamız lazım.

Maddelerde pek konuşmayacağım. Onun için spesifik konularda da görüşlerimi ifade edeyim. Şimdi barolara ilişkin, baro temsilcisine ilişkin sıra dışı bir düzenleme var burada. Barolar dışında tüm kurumlara temsilci gönderme görevini yönetim kuruluna vermişiz ama barolara diyoruz ki Türkiye'deki 81 vilayetin baro başkanı seçsin buraya gelecek arkadaşı diyoruz. Düzeltildi herhâlde zannedersen. Hâlâ öyle korundu. Bu öbürlerine göre çok sıra dışı bir şey olmuş. Yani âdeta sırtıyor orada, affedersiniz. Yani burada bir ayrımcılık yapıldı. Onun da düzeltilmesinde fayda var. Yani bütün hassasiyetimiz, evet, bu bir kurulsun ama işlesin, yaşasın ve gerçekten uluslararası rekabette bir söz sahibi olsun, İstanbul'un finans merkezi olma iddiası önemli bir iddiadır. Bunu dolduracak, bunu

destekleyecek bir kurumdur bu. Ama sadece kuruluş olarak kalsın, işlerliği konusunda şu anda yasa çıkarken elimizden gelen esnekliği de göstermemiz lazım diyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Hocam, buyurun.

Hocam bir açıklama yapacak Dilek Hanım, aidatların tahsili meselesiyle ilgili.

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Teşekkür ediyorum Saygıdeğer Başkanım.

Sayın Bakanımın ve sayın vekilimin işaret buyurdıkları hususlarla ilgili birkaç değerlendirmemi arz edeceğim. Öncelikle Sayın Bakanımın ve aynı zamanda Dilek Hanım'ın da işaret ettikleri kamu ağırlığının bu merkez üzerinde fazla olması doğrusu haklı bir endişedir. Bunu hepimize selam ve saygılarını getirmekle, taşımakla görevlendirildiğim Hakan Pekcanitez Hoca da ifade etti ve bunu bilhassa dile getirmemi benden istedi. Aynı şekilde Muhammet Özekes Hoca ve Ali Yeşilirmak da buna işaret etmemi benden istediler ve bunu bir görev olarak burada dile getiriyorum ve bu haklıdır.

BAŞKAN – Sırası geldiği zaman modelinizi de komisyonumuzla paylaşırsanız Hocam.

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Elbette.

Bunun dışında gelirle ilgili olarak, aslolan zaten bu merkezin kendi faaliyeti çerçevesinde kendisine sunulan uyuşmazlıklardan alacağı gelirle yaşamasıdır. Eğer bu kurum bu şekilde temsilci gönderen kurumların vereceği aidatlardan yaşayacaksa bu kurumun hiç zaten yaşamasına gerek yok, bu kurumun kapanması gerekir. Bu kurum, aslolan -sizin de işaret buyurduğunuz gibi- bir fonksiyon ifa etmesi, yani uyuşmazlıkların çözümünde önemli bir merkez hâline gelmesi ve bu şekilde çözdüğü uyuşmazlıklardan aldığı payla -yüzde belli bir oran nispetinde, bunu kendisi belirleyecektir- kendi giderlerini karşılamasıdır. Başlangıçta sadece âdeta bir ilk hareket benzini gibi düşünülerek Başbakanlığın bütçesinden ve diğer kurumların ödeyecekleri paylar düşünülmüştür.

BAŞKAN – Ne benzini Hocam?

DOÇ. DR. MURAT ATALI – İlk hareket benzini diye fizikte.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Can suyu.

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Evet, o anlamda düşünülmüştür.

Bunun dışında -demin tam maddesini hatırlamamıştım, Sayın Genel Müdürüm hatırlattılar- tasarının 9'uncu maddesinde merkezin icra organı olan yürütme kurulunun görevleri arasında tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kuralların belirlenmesi ona verilmiştir. Genel kurulun onayına sunacak ve bunları genel kurul onaylayacaktır.

Usul hükümlerinin, Sayın Bakanım, önemi elbette ki çok. Bu büyük olasılıkla UNCITRAL olmak zorundadır. Aksi takdirde zaten taraflar İstanbul Tahkim Merkezini seçmezler. Bunun dışında size sadece demin de usulün önemine daha doğrusu önemsizliğine işaret ederken değinmiştim. Şimdi size HMK'nın şu anda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'muzun tahkimde usule ilişkin hükümlerin riayet görmemesine ilişkin iptal davasındaki müeyyidesi şu şekildedir: Bu yürürlükteki kanundur. Tahkim yargılamasının usul açısından sözleşmede veya bu yönde bir sözleşmenin bulunmaması hâlinde bu kısımda yer alan hükümlere uygun olarak yürütülmediği ve bu durumun kararın esasına etkili olduğu ancak bir iptal sebebi sayılmıştır. Yani taraflar deseler ki bizim uyuşmazlığımızda hakemler şu usul kurallarını uygulayacaklar. Ama hakem heyeti o usul kurallarını uygulamasa bile bunun bir iptal sebebi olabilmesi için bunun esasa etkili olması icap eder. Bir örnek: "3 kişiden oluşacak bilirkişi seçilir." demişlerdir, hakemler 2 kişi seçmişlerdir ve 2 bilirkişi de oy birliğiyle raporlarını vermişlerse bu kurala riayet edilmiş olması bir bozma sebebi teşkil etmeyecektir ama bunun dışında tarafların eşitliği, adil yargılanma gibi durumlar ayrı ayrı zaten iptal sebebi olarak kanunda sayılmıştır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkürler.

Buradan bir arkadaşımız...

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) – Başkanım, kısa bir şey söylemek istiyorum bununla ilgili olarak.

BAŞKAN – Peki, buyurun Mevlütcüğüm.

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) – Sayın Başkanım, Hong Kong uygulamasında bu merkezin finanse edilmesi meselesi de gündeme gelmişti. Hong Kong Tahkim Merkezinin finansal yapısında başlangıçta devletin bir katkısının olduğu fakat bunun bile merkezin bağımsızlığını bozacağı endişesiyle, yok edeceği endişesiyle devletin katkısının bile tamamının kullanılmadığı, burada idari özerklik yanında mali özerkliğin de önemli olduğu ifade edilmişti. Onun dışında da "Özellikle Tahkim Kanunu'na niye maddi hukuk

kuralları konulmuyor?" diye de sorulmuştu. Bu özellikle varsayılan bir durum çünkü kurallar değıştikçe sürekli olarak kanunlarda değışiklik yapmak lazım. Yasamaya oldukça fazla müracaat etmek lazım. Bu da tahkim merkezinin çalışmasını ve yeni duruma adapte olmasını engeller diye de ifade edilmişti. Bir de Hong Kong'da gördüğümüz, tabii tahkim kültürünün oluşması açısından üniversitelerin, baroların çok ciddi bir çaba sarf ettiği...

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) – Avukatların.

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) – Avukatların çok ciddi bir çaba sarf ettiği ve bir kültür oluşturma yönünde büyük gayret gösterdiği de bizim gözlemlerimiz arasında.

BAŞKAN – "O kültür yok oldu." diyor Dilek Hanım.

MEVLÜT AKGÜN (Karaman) – Yok, yok. Tahkim kültürü açısından çok ciddi bir çalışma var çünkü biz üniversiteyi de gezdik. Adalet Bakanlığına da uğradık. Hatta Dilek Hanım'ın sorularını anlayamadılar, kavrayamadılar. Yani bu anlamda "Biz cevap veremiyoruz." dediler.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Dilek Hanım kendi düşünsel geleneği içerisinde Mao Zedong'u şerh edebilir, rahat açıklayabilir.

Buyurun sevgili kardeşim.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEK – Sayın Başkanım, biraz önce –özür diliyorum- uzun tutmamak için sadece birkaç cümleyle geçiştirdim.

Şimdi, merkeze ihtiyaç var mı, tahkimin önemi konusuna gelirsek, tahkim bugün hukuki bir olgu olmaktan çıkmış, turizm olgusu hâline de gelmiştir. Bunu öncelikle belirtmemiz gerekiyor. Bunun yanında coğrafi olarak bulunduğumuz bölge itibarıyla da olacağı düşünülürse bölgede güç olma yolunda böyle bir merkez kurulacak, güçlü bir merkez veya sahip olunacak güçlü bir merkez bugün hukukun gidişatını belirleyen kuruluşlardan veya aktörlerden birisi olma yolunda da önemli bir yol katettirecektir. Zira, bugün Birleşmiş Milletler nezdinde kurulu olan UNCITRAL, yani uluslararası ticaret kuralları çalışma gruplarına çağırılan katılımcı ülkelere baktığımızda bunların hepsinin hukuk kültürünün, tahkim kültürünün ve ekonomilerinin geliştiği ve üst düzeyde olduğunu göreceğiz ve uluslararası ticaret normlarına da bu ülkeler, bu merkezlere sahip ülkeler yön vermektedir. Bunun yanında Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği olarak bugün ülkemizi çeşitli uluslararası kuruluşlarda temsil etmekteyiz. Bunlardan birisi Ekonomik İşbirliği Örgütü, diğeri İslam İşbirliği Teşkilatı. Bu iki örgütün bünyesinde de bu örgütlerin özel sektörüne hitap edecek tahkim merkezleri kurulması planlanmaktadır. Biz katıldığımız bu uluslararası toplantılarda bu tür merkezin ülkemizde kurulu olmaması nedeniyle ipe un serme taktiği uygulayarak İstanbul Tahkim Merkezinin kurulması için bekletmekteyiz. Zira İstanbul'u önereceğiz. Ama bugün Tahran önerildi ECO bünyesinde. İslam İşbirliği Teşkilatı bünyesinde Dubai önerilmekte ki Dubai bizim için ciddi bir rakip. Yine şu aşamada engel olduk ama ülkemizde böyle bir kurulu merkez olmadığı için İstanbul olsun diyemiyoruz. Bazı ülkeler, özellikle Orta Asya Türk cumhuriyetleri veya Orta Doğu'daki yakın ülkeler "İstanbul'u önerin, Türkiye'yi önerin." diyerek bize yaklaşıyorlar ama önermemiz için bir merkezin olması gerekiyor. Bu bizim elimizi, kolumuzu bağlamakta. Şimdi merkez kurulmakla iş bitecek mi efendim? Her yıl gerek TOBB olarak gerek ICC'nin Türkiye Millî Komitesi olarak tahkim konferansları düzenlemekteyiz. Bu konferanslarda gerek Türk hocalarımız veya uluslararası tahkimcilerin hemfikir olduğu bir husus var. Türkiye'de tahkim neden işleniyor veya gidemiyor? Tamam, yeni bir kültür. Bunu kabul ediyoruz ama bunun yanında bazı maddi problemler önümüzde engel olarak durmaktadır. Nedir bunlar? Yargıtay'ın tutumu. Bugün 11, 13, 15 ve 19...

BAŞKAN – Ticaret daireleri yani.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEK – Evet.

Tahkim davaları önce iptal davası başvurusu, daha sonra Yargıtay aşamasına geçildiğinde bu dairelere gitmekte. Bizim TOBB olarak talebimiz her zaman şu olmuştur: Bölünmektense tahkim davaları sadece bir daire tarafından görülsün. Bugün -dairelerin ismini zikretmeyeyim- bir daire tamamen tahkim karşıtı karar verirken bir başka daire tamamen lehine karar veriyor. Bu, uluslararası yatırımcının kafasında ciddi soru işaretleri uyandırmakta ve hukuk güvensizliği olgusu oluşmakta ki geçen hafta yapılan EKK toplantısında da bu gündeme gelmiş bulunmaktadır.

Bunun yanında, yine, avukatlarımızda, barolarımızda -avukatlarda özellikle- ciddi tahkime karşı bir duruş var çünkü maalesef hukuk uzmanlığı konusunda yeterli değiliz. Yeterli olmadığımız için iş adamlarının...

BAŞKAN – Uzmanlaşma konusunda, hukuk uzmanlığı değil mi?

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEK – Evet.

Bir konuda uzmanlaşma konusunda yeterli değiliz. Dolayısıyla, bugün biz tacirlerin temsilcisiyiz. Oda'ya ben gidip sunum yaptığımda bana söylenen şu... Ben avukatıma diyorum ki: Ya, bizim TOBB'un tahkimini yaz bu sözleşmeye, ben oraya gitmek istiyorum. Çünkü övüyorlar, methediyorlar ve bize yardımcı olacaklarını söylüyorlar ama avukatlar direnç gösteriyormuş. "Ya, oraya giderseniz -bilmediğiniz bir alan- yani karşınıza nasıl bir karar çıkacağı belli değil. Hakemler satın alınabilir, oradan buradan müdahale olabilir. Mahkemenin sonuçta arkasında devlet var, Yargıtay var, Danıştay var. Dolayısıyla, birkaç aşama var, o birkaç aşamada lehine bir karar çıkartırım." şeklinde yanlış yönlendirme durumu söz konusu.

Bunun yanında, yine, tescil ücreti diye bir gereksiz masraf söz konusu. Zaten tahkim aşamasında taraflar masraf yapmakta, hakem ücreti veya diğer idari sair giderler ile. Bunun yanında, hakem kararını icra etmeyen tarafın aleyhine icra organlarının kullanılabilmesi için bu hakem kararının mahkemeye götürülüp tescil ettirilmesi gerekiyor. Daha önce binde 64 tescil ücreti alınırken bu, yine TOBB'un YOIKK nezdinde girişimleri sonucu yüzde 50 indirildi, binde 34 veya 30'a indirildi ama bu yine yeterli değil. Gelişmiş ülkelerde tahkim tescil ücreti maktu şekilde belirlenmiştir veya hiç tescil ücreti yoktur.

Tabii, bunları sayarken kendi üyelerimize de değinmek zorundayım. Ülkemizde maalesef etik olmayan veya -yani tabiri caizse- ahlaka aykırı şekilde bir ticaret veya tacirler bulunmaktadır. Onlar da çok iyi biliyor ki mahkeme süreci uzun sürecek. "Ben suçluyum, evet, borcum var ama beş yıl, on yıl, ne kadar ertelettirebilsem sonuçta ben bu süre içerisinde bu parayı bir şekilde çalıştıracağım veya kurtaracağım." düşüncesiyle bu şekilde hareket etmektedirler.

Almanya örneğine değindi Sayın Vekilim. Bugün Almanya Ticaret Odasının kurduğu 80'e yakın ikili oda bulunmaktadır, bizim ülkemizde de var, İstanbul'da kurulu Almanya Türk Ticaret ve Sanayi Odası, onları da çok yakından takip ediyoruz. Bugün Avrupa ticaret hukukunun doktrini onların olmasına rağmen tahkimde kazanımı Fransa ve İsviçre götürmekte. Almanya bugün vahşice saldırmaktadır -yani bu doğru bir tabir- bu ikili odalar üzerinden 80 ülkenin uyumsuzluğunu bir şekilde Almanya'ya çekmek için son yıllarda ciddi atılımlar yapmıştır, bizim Türkiye'de de ciddi şeyi vardır, maalesef bazı kesimler de bu konuda onlara yardım etmektedirler.

İSA GÖK (Mersin) – Nasıl bir kazanım? Tahkim merkezinin ülkeye getirdiği kazanım nedir?

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEN – Şimdi, merkezler para kazanmakta, bu birinci durum. İki: Bir dava, duruşma -bir hafta, on gün- durumuna göre birkaç günden fazla sürdüğü için Sayın Vekilim, orada, o şehirde veya o ülkede oteller kiralanmakta, toplantı salonları veya oraya gittiğinizde en basitinden hediyelik eşya, restorandı ya da... yani...

BAŞKAN – Ticari sirkülasyon anlamında.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEN – Evet.

İSA GÖK (Mersin) – 2 kişi geldi yani onun bırakacağı yemek parası ne kadar olabilir?

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEN – 2 kişi gelmiyor efendim.

Şimdi, bir örnek vermek istiyorum...

İSA GÖK (Mersin) – Tahkim merkezinin kazandığı para ne uluslararası alanda?

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEN – Şimdi, efendim, merkezin kazandığı paradan çok ülkenin kazandığı para ve...

İSA GÖK (Mersin) – Ticareti demiyorum yani turizmi demiyorum ben. Tahkim merkezinin...

BAŞKAN – Kasasına giren parayı diyor.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEN – Şimdi, efendim, mesela ICC'de bir tahkim başvurusu geldiğinde 3 bin doları ödersiniz, bu para iade edilmez, davanız sulh yoluyla da çözümlense, devam da etse. Bunun haricinde, dava devam ettiği esnada da yine başka giderler üzerinden merkeze para kalmaktadır.

BAŞKAN – "Sonuca endeksli bir gelir var mı?" diyor.

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEN – Sonuca endeksli yok efendim.

İSA GÖK (Mersin) – Yani hakem ücreti, tahkikat ücreti ve maksimum baştaki verilen para. Yuvarlak ne kadardır bu, 10 bin dolar mı?

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YASİN EKMEN – Efendim, şimdi, toplantı esnasında ben size örnek şeyleri çıkartırım, 1 milyon dolar, 10 milyon dolar veya işte, o şekilde ücretlendirme örneği getirebilirim.

İSA GÖK (Mersin) – 1 milyon dolar tahkim merkezine kalan para mı?

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YAŞİN EKMEK – Yok, hayır, 1 milyon dolarlık bir dava, 10 milyon dolarlık bir davada hakemlere, tahkim merkezine ve avukatlara harcanan ücret çizelgesini ben size çıkartırım efendim.

BAŞKAN – Sonuca endekslı o zaman ya. Yarınki müzakerede bir getirirseniz İsa Bey’e...

İSA GÖK (Mersin) – Tekrar ediyorum: Bu oran nispi mi, maktu mu?

TOBB HUKUK MÜŞAVİRİ AV. YAŞİN EKMEK – Efendim, şimdi, tahkim merkezinin aldığı oran genelde maktudur, ücretini belirlemiştir ama hakem ücretleri nispidir.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. DR. SERHAT ESKİYÖRÜK – Yani mesela –efendim, katkı sunmak adına- sadece ICC’de bir “cost calculator” dediğimiz ücret skalası var, orada nispi yapılıyor, mesela 1 milyonluk davada 21 bin 715 dolar idareye, kuruma ödeniyor. Bu şekilde ücrete göre, orana göre bir başvuru maktusu var, bir de normal nispi harçları var. Yani şunu da belirtmek lazım: Aslında ülkemiz, gerek iç tahkim kanunumuz (HMK) gerek dış uluslararası tahkim kanunu (MTK) gerek uluslararası konvansiyonlar, New York Konvansiyonu, ICSID Konvansiyonu gerek baktığımız zaman MÖHUK- yabancı mahkeme kararlarının tenfizi konusunda- tahkime ilişkin aslında tüm mevzuatlara sahip. Yani aslında bu kanun sadece örgüt yapısı. Yani bunu da özellikle...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Peki, atıf yapılması gerekmiyor mu?

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. DR. SERHAT ESKİYÖRÜK – Otomatik aslında uygulanır tahkimin olduğu yerler için. Aslında bundan sonraki aşama bizim mevcut kanunlarımızın yani Milletlerarası Tahkim Kanunu’nun, HMK’nın - güncellendi ama- onların aslında güncellenmesi, daha da...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ama arabuluculukta koyduk hükümleri.

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ TEMSİLCİSİ AV. DR. SERHAT ESKİYÖRÜK – O arabuluculuk için normal hükmü var. Bir de şu madde 12/6’da da -aslında divana da belirtilmeyen noktalarda- diyor ki: 9/a da kurallara ilişkin var, 12/6 da divana ilişkin “Belirlendiği kurallarda öngörülen görevleri yerine getirir.” şeklinde yani onlar da görev sunulabilir ve bu şekilde gerçekleştirilecektir.

BAŞKAN – Buyurun kardeşim, siz istiyorsunuz, Dilek Hanıma vereceğim ondan sonra.

MÜSİAD ANKARA TEMSİLCİSİ YUNUS SÖNMEZ – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Değerli Komisyon üyelerimiz, Yunus Sönmez, Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD) Ankara Temsilcisi.

Sadece öncelikle bu merkezin kurulmasının iş adamları açısından çok faydalı bulunduğunu belirtmek istiyoruz. TOBB’daki arkadaşlarımız, temsilci arkadaşlarımız da söylemişti...

BAŞKAN – Sizi davet ettik mi, resmen çağırdık mı?

MÜSİAD ANKARA TEMSİLCİSİ YUNUS SÖNMEZ – Efendim, Komisyon üyesi bir vekilimiz üzerinden bulundum ama eğer uygun değilse daha sonra tekrar şey yapabilirim.

BAŞKAN – Ben sadece dinleyeyim. Bizim Komisyon çok hassas, 66’ncı maddemiz var İç Tüzük’te.

MÜSİAD ANKARA TEMSİLCİSİ YUNUS SÖNMEZ – Uygun değilse şey yapmayabilirim.

BAŞKAN – Peki, çağırmadıysak siz şey etmiş olun.

MÜSİAD ANKARA TEMSİLCİSİ YUNUS SÖNMEZ – Tamam, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Arkadaşlar, içimizden çağırılmayan... Çünkü yasada çalışanlar var, onu titizlikle inceliyoruz çünkü sorunlar yaşadık. Benim Ahmet İyimaya olarak çağırmam hiçbir hüküm ifade etmez, kurumsal çağrı lazım.

Teşekkür ediyorum.

Dilek Hanım, buyurun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkanım, şimdi, ben tabii bu konuda çok ikna olmadım. Özellikle, tabii “Usul hükümleri taraflar tarafından belirlenir.” deniyor, belirlenmediyse de işte, “HMK ya da bu Milletlerarası Sözleşme o hükümler uygulanır, 4686.” deniliyor, bunlar söyleniyor ama bakın, ben burada örnek olarak verilen, mukayeseli hukuk çerçevesinde verilen Çek Cumhuriyeti Tahkim Merkezi, bunun bir çevirisi gelmiş bize. Burada “tahkim merkezi” denmesine rağmen kurallar da belirtiliyor ve bu kurallar çerçevesinde de yani daha rahat bir yönetim şekli oluyor.

Şimdi, baktığımızda tasarının 7’nci maddesine “Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan tahkim ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerine ilişkin uygulanacak kurallar ile merkezin işleyişine ilişkin usul ve esasları içeren düzenlemeleri ve bütçeyi inceleyip onaylamak.” Genel Kurulun görevi bu. Yani burada sanki Genel Kurula çok büyük bir serbesti verilmiş gibi geliyor, yarın keyfi

uygulamalar söz konusu olabilir, yoksa hani biz niye buna karşı çıkalım. Örneğin, işte, hakemler kim olacak? Hakemlerin seçilmesi, itirazı, reddi yani hangi uyuşmazlıklar? Şimdi, New York Sözleşmesi'ne atıf yapılıyor, orada dahi uyuşmazlıklardan bahsedilmiş. 4686 sayılı Yasa'da aynen şöyle deniyor: "Türkiye'de bulunan taşınmaz mallar üzerindeki aynı haklara ilişkin uyuşmazlıklar ile iki tarafın iradelerine tabi olmayan uyuşmazlıklarda uygulanmaz." Şimdi, bu konular belirtilmesine rağmen bu kaynak yasalarda burada hiçbir şey belirtilmiyor. Yani biz kaygı duyuyoruz, o kaygıyı dile getirmemiz lazım çünkü hiçbir şekilde atıf yok yani "Merkez kendisi belirleyecek kurallarını." diyor. Yani biz işte hocamız dedi ki: "Bunun şeyi gerekçesinde yazılı." Gerekçesinde yazılı olan şey çok fazla bağlayıcı değil yani uygulayıcılar gerekçesine falan bakmıyorlar bunun. Bence bir atıf yapılmalı burada diye düşünüyorum.

Özellikle bu uluslararası mevzuatta da taraf ehliyeti ve kamu düzeni konusu önemli. Biz Hong Kong'a da gittiğimizde de bu nedenlerle -taraf ehliyeti yönüyle, kamu düzeni yönüyle- incelemelerin olabileceğinden bahsediliyordu yani bunun bu şekilde bu kadar boş bırakılması doğru bir şey değil. Şimdi, arkadaşlarımız diyor ki: "Avukat arkadaşlarımız buna güvenmiyorlar yani işte, hakemler satın alınabilir, hakemler etkilenebilir." vesaire, falan gibi. Yani işte, bütün mesele bu, güvenilmemesinin altında yatan ise "Yani bu hakemler kim olacak, nasıl belirlenecek, nereden gelecekler, etki altında kalırlarsa hakemlerin reddi nasıl olacak?" Yani böyle bir muğlaklık söz konusu. Onun için, ben de avukatlık yapsam müvekkilime böylesi bir şeyi önermem yani olması gereken şey: Bizim kendi yargımızın daha işler hâle gelmesini ben temenni ederim. Yani çünkü gerçekten o alan etki altına alınabilecek bir alandır. Bu nedenle de ben avukat arkadaşlarımızın haklı olduğunu da düşünüyorum. Yani burada da işte, bunların biraz daha en azından atıf yapılarak daha anlaşılır bir hâle gelmesi konusunda... Ben yani şimdi, bu şeyin de çok uygulamasından gelmiyorum, arkadaşlarımız uygulamasına da girmişler ama yani bu yasaya baktığımda bu kurallar nedir, bu kuralları kim belirler, nasıl belirler, hangi kritere göre belirlenir, bu benim için belli değil, o zaman da ben buna şüpheyle bakarım. Yani şimdi, burada, Çek Cumhuriyeti Tahkim Merkezinde bu belirleniyorsa biz de en azından bir atıf yapabilmeliyiz, sadece gerekçeyle kalmamalıyız diye düşünüyorum.

Şimdi, Sayın Başkanım yani geneli üzerinde de bir değerlendirme yapmak istiyorum çünkü bunun üzerinden gidelim daha önceki çalışmalarımız çerçevesinde. Şimdi, özellikle biz, bu uluslararası şirketlerin, ülkelerin ulusal yargılarının kendi ticari çıkarlarına zarar verebileceği endişesiyle, kendi özel yargılarının ve usullerinin geçerli olduğu tahkim kurumunun ve alternatif uyuşmazlık çözüm yöntemlerinin tüm dünyada geçerli olabilmesi için bu konuda dayatmaların olduğunu ve bunun sonucunda geldiğini düşünüyoruz yani bunun geliş şekli budur ama bu bir gerçeklikse bu gerçeklik çerçevesinde, en azından kamu düzeniyle ilgili ve taraf iradesiyle ilgili bunun belirlenmesi lazım yani şu 4686 sayılı Yasa'da belirtildiği gibi bile belirlenmesi lazım.

Bunun yanında, tasarının gerekçesinde İstanbul'da bağımsız ve özerk yapıya sahip, uluslararası alanda rekabet edebilecek düzeyde kurumsal bir tahkim merkezinin oluşturulması amacından bahsedilmiş ama -biraz önce de bahsettik- burada YÖK, BDDK, Adalet Bakanlığı -yani bu türden, özellikle devletin kurumsal olarak varlığını gösterecek kamu kurumları- ön planda görünüyor ve o zaman, işte, örneğin barolardan bile temsilci seçilmesi o kadar belirgin bir şekilde güvensizlik getiriyor ki... Yani Barolar Birliğinin Yönetim Kuruluna vermiyor, "81 baro başkanları kendi içinden seçeceği bir temsilci göndersin ama aidatı da Barolar Birliği ödesin." diyor. Şimdi, bu, çok açık seçik iktidarın Barolar Birliğine güvenmediğini ama baro başkanlarının eğilimlerinin daha farklı olması nedeniyle onları hâkimiyet altına alabileceğini gösteriyor. Yani bu yüksek mahkemelerin oluşmasında da aynı yol izlendi ve gördük onun nasıl bir uygulaması olduğunu. Onun için de burada çok açık seçik "Yani benim elim yine onların üzerinde olsun." yaklaşımı var. Yani istendiği gibi bağımsız ve özerk bir yapı değil bu, bu çerçevede de istenilen amaca gidebilecek diye düşünmüyoruz.

Ayrıca, şimdi, bu, merkezde uygulanacak kuralların burada belirtilmemesinden yine bahsetmiştim, hatta Milletlerarası Tahkim Kanunu'ndan da örnekler vererek bundan biraz önce yine bahsettim. Uluslararası yatırımcıların ya da Türk şirketlerin kendi iradelerine tabi olan uyuşmazlıkları kendi seçtikleri tahkim kurallarına göre çözümlmek istemeleri makul görülebilir ancak her ticari şirket basiretli davranmalı, kendi aleyhine sonuç doğurabilecek bir tahkim anlaşmasına imza koymamalıdır, sözleşme serbestisi bunu gerektirebilir diyoruz. Yalnız, Milletlerarası Tahkim Kanunu'nda hem de TBMM tarafından kabul edilen New York Sözleşmesi'nde dahi belirtilen taraf ehliyetsizliği, tarafların savunma hakkının tanınmaması, uyuşmazlığın tahkime elverişli olmaması, kamu düzenine aykırı bir sözleşme olması ve benzeri konularda da tasarıda hiçbir düzenlemenin yer almaması yine ciddi bir eksiklik diyoruz. Yani bunu daha önce de örnek olarak vermiştik: "Konusu uyuşturucu ticareti gibi suç niteliğinde bir anlaşmazlık için tahkim sözleşmesi yapıldığında bu görmezden mi gelinecektir burada hiçbir düzenleme olmazsa, kamu düzeni özellikle yazılmazsa buraya?" diye özellikle bir muhalefetimiz var. Bu muhalefetimizin ve kaygılarımızın Komisyon tarafından dikkate alınmasını özellikle biz istiyoruz. Yani eğer bunlar dikkate alınmazsa bu -biraz önce de arkadaşımızın söylediği gibi- uygulayıcılar tarafından yönlendirilecek -hem avukatlar tarafından hem de diğer uygulayıcılar tarafından- güvenilir bir hâl almayacaktır ve doğmadan ölmüş olacaktır bu merkez. Eğer gerçekten

bizim ülkemize bir fayda getireceği düşünülüyor, işte, Orta Doğu'da bir çekim merkezi olacağı düşünülüyorsa, bu konularda biraz daha dikkatli davranılması gerektiğini düşünüyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyoruz Dilek Hanım, çok sağ olun.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Ben teşekkür ederim.

BAŞKAN – Şimdi, sanıyorum bu söz üç veya dört defa Komisyonumla paylaştım, iki defa da bir Anayasa müzakeresinde, bir de kanun müzakeresinde paylaştım. Osmanlı modernleşmesi ve reformculuğu için bu İngiliz filozofu ve tarihçisi Toynbee diyor ki: “Always too late and too little.” “Daima geç ve muhakkak çeyrek.” Biz, atılımlarda genellikle septik davranıyoruz, şüpheli davranıyoruz ama öbürü rekabette erken davrandığı için atı alan Üsküdar'ı geçiyor. Tabii, kuruluş dönemi normları veya kurumları daima noksan doğar. Bir bebeğin mükemmelliğinde göremeyebiliriz, bazen parmakları eksiktir, bazen gözü, kulağı eksiktir ama bunlar tamamlanabilen eksiklikler. Ben, Toynbee'nin bu sözünü paylaşıyorum, bunu da sanıyorum, Halil İnalcık Osmanlı modernleşmesi ve dönüşümüyle ilgili ünlü kitabında, o da tarihçi... Toynbee müthiş bir adam yani Toynbee'nin tarih felsefesini mutlaka her Türk aydınının okuması lazım. Evet, ben İsa Bey'e vermeden evvel bir söz var, buralardan bir yerden.

İSA GÖK (Mersin) - Hakkı Bey'den.

BAŞKAN – Hakkıciğim, buyurun.

Kusura bakmayın.

Buyurun Başkanım.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Mum dibine ışık vermezmiş derler ya, öyle oldu.

İSA GÖK (Mersin) - Komisyon Başkanlığı görevini tebliğ ettiğiniz zamanda da tanıımıyorsun.

BAŞKAN – Şimdi, şöyle söyleyeyim: Kulaklarımın görmemek gibi bir kusuru var ama gözlerimin de duymamak gibi bir kusuru var.

Buyurun efendim.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – “Avukatlar tahkime pek yaklaşmıyorlar.” denince, demin Dilek Hanım “Usul kuralları belli olmayan bir şeyde elbette ki pek sıcak bakmazlar.” şeklinde söyledi, yanlış anlamadıysam. Şimdi, usul kuralları bir tarafa da hiç tahkim teşkilat kanunu olmayan ülkeler de olduğu söylendi yani teşkilat kanununun hiç olmadığı ülkeler dahi kendine göre bir şey kurmuşlar, mesela diyelim ki bir dernek kurmuş, kendine göre bir tahkim kuralları koymuş ve vatandaşlar buraya gidebiliyor.

Yani buradaki mesele şu anladığım kadarıyla: İnsanlar zaten buraya kendi istekleriyle gidiyor, iki taraf bunu kabul ederse gidiyor, herhangi birisi zorlamıyor, bu bir. İkincisi: Eğer böyle bir şey varsa, tahkimin kendine göre kural koyma yetkisi varsa -ki bu kanun o yetkiyi veriyor, usul kurallarını- ben şunu öğrenmek istiyorum... Gerçi benim anladığım kadarıyla o, bu kuralları önceden koyar, yürürlüktedir kurallar, herkes de o usul kurallarını görür diye düşünüyorum ben. Dilek Hanım çok endişeyle baktığına göre buna, acaba kurallar önceden belli değil de her dava geldiğinde ona göre kural mı ihdas ediliyor da böyle bir endişe var ortalıkta? Bu konuda bir açıklama ben istiyorum Hocamızdan.

BAŞKAN – Hayır, Genel Müdürüm size sormuyorlar, Hocaya soruyorlar. “Ulema var burada.” diyor ama Genel Müdüre de sor.

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Estağfurullah, istirham ederim.

BAŞKAN – Genel Müdüre de söz vereceğim bu şekilde, ondan sonra İsa Bey'e.

DOÇ. DR. MURAT ATALI – Kısaca arz edeyim efendim.

Şimdi, iki tür tahkimden söz ederiz: İhtiyari tahkimin içerisinde birisi kurumsal tahkim, diğeryse ad hoc tahkim veya arızı tahkim. Arızı tahkimde taraflar kendi hakemlerini seçerler veya bu seçimi birisine, bir başka kuruma, mahkemeye bırakabilirler. Böylece oluşan hakem heyeti, sekretarya işini de kendisi yürütür, bütün usul işlemlerini de sekretaryayla ilgili işlemleri de kendisi yapar. Bu tahkim şu anda ülkemizde uygulanmakta, oldukça da aslında yaygındır.

Bir de kurumsal tahkim vardır. Kurumsal tahkim, işte, bizim Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği nezdindeki Tahkim Divanımız bir kurumsal tahkim örneğidir veya ICC New York Tahkim Odası, bunlar kurumsal tahkim organlarıdır. Kurumsal tahkim, bu işin sekretaryasını yürütmek üzere esas itibarıyla oluşturulmuş bir yapıdır ama aynı zamanda hakemlerin seçimine ilişkin olarak da - kendisine bırakılması durumunda- kendi oluşturduğu düzenlemeler içerisinde kurallar sevk edebilir. Bizim burada düzenlemeye çalıştığımız, esas itibarıyla Türkiye'de bu kurumsal tahkimin işlerlik kazanması amacıyla bir yapıdır, bu yapının kanunla kurulması

tercih edilmiştir. Çünkü bunu iç dinamikler sebebiyle -ben öyle ifade edeyim- bir türlü başaramadık, biraz da belki bazı kurumların kurumsal -tabirimi bağışlayın- şovenlikleri yüzünden bunu başaramadık.

Bu sebeple, ancak yine âdeta sivil bir kurumu kanunla kurmayı tercih ettik ve bu çerçevede, sadece bu kurumsal tahkimin işleyişinde bir görev üstlenmek üzere bu tahkim merkezi çalışacaktır. Onun dışında, uygulayacağı usul hükümlerini, hakemlerin seçiminden tutun, hakemlerin kendilerinin uyumsuzluğu çözerken uygulayacakları kuralları kendileri belirleyecektir, bu da dünya üzerinde büyük ölçüde yerleşmiştir. Bunların dışındaki kuralları belirlemeleri durumunda zaten kendi kendilerini yok ederler; doğmasını, büyümesini engellerler. Rekabet edebilmesi için, kendilerinin tercih edilir kurum olmaları için mutlaka emsal kurumların kabul ettiği kurallara paralel kurallar getirmeleri beklenir kendilerinden.

Burada, bu kurumu cazip kılacak en önemli husus -burada pek çok kez değerli katılımcılar işaret ettiler- kurumun tarafsızlığıdır, divanın ve divanın seçeceği yönetim kurulunun tarafsızlığıdır, burada kamunun, siyasi iktidarın, hükümetin, devletin etkisinin hiç olmaması veya minimumda tutulmasıdır. Bu sağlandığı takdirde ancak bu kurum yaşayabilecek ve biz bu kurumu Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği adına değerli katılımcının ifade ettiği gibi Dubai'ye karşı, Tahran'a karşı ancak alternatif olarak sunabiliriz.

Başka -bilmiyorum- soru yoksa arzım bundan ibarettir, sağ olun.

BAŞKAN – Evet, Genel Müdürüm buyurun.

İsa Bey'e söz vereceğim, ondan sonra ben bugün çalışmayı bitireyim.

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR ŞİMŞEK - Sayın Başkanım, ben de Değerli Hocamızın tamamladığının üstüne birkaç hususa değinmek istiyorum.

Uyumsuzluğu çözen burada tahkim merkezinin kendisi değil yani orada çalışan hakem ya da hakem kurulları ve dolayısıyla, tahkim merkezinin yaptığı iş, hakemlerin atanması, reddi, seçilmesi, süre konusu, ücret belirlenmesi yani bu konularda sekretarya hizmetlerini yürütür ve hakemle taraf arasındaki ilişkiyi düzenleme noktasında... Yoksa yani yabancı bir şahsın da İstanbul'daki tahkim merkezinde çalışmasında hiçbir engel yok. Önemli olan, hakemlerin bıraktığı, çözümleriyle bıraktığı intiba, onların objektifliği, uzmanlığı konusu.

BAŞKAN – Doğru.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) - Bu merkezin bünyesinde mi olacak hakemler?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR ŞİMŞEK - Merkezin bir listesi olacak efendim. Evet, oradan da seçebilirler başka yerden de. Hatta, o merkezin belirlediği kurallar dışında kuralların uygulanmasını da belirleyebilirler.

MURAT BAŞESGİOĞLU (İstanbul) - Mesela, TOBB'daki veyahut da İzmir Ticaret Odasındaki Tahkime de başvurdu. Onunla nasıl paralelliği sağlayacak, böyle bir fonksiyonu var mı bu bizim İstanbul'daki merkezin?

ADALET BAKANLIĞI KANUNLAR GENEL MÜDÜRÜ YAŞAR ŞİMŞEK - Efendim, o tahkim şartında artık neresine... Tahkim yeri ve şekli belirlenmesi lazım.

BORSA İSTANBUL ANONİM ŞİRKETİ TEMSİLCİSİ AV. NECMETTİN AYDIN - Sayın Başkanım, müsaadenizle şöyle bir katkı sunmak istiyorum.

BAŞKAN – Sırası gelsin. Bakın, milletvekilimiz dakikalarca...

BORSA İSTANBUL ANONİM ŞİRKETİ TEMSİLCİSİ AV. NECMETTİN AYDIN - Tam bu noktayla ilgili olduğu için...

BAŞKAN – Buyurun.

BORSA İSTANBUL ANONİM ŞİRKETİ TEMSİLCİSİ AV. NECMETTİN AYDIN - Teşekkür ederim.

İstanbul Tahkim Merkezi kurulduktan sonra listesindeki hakemler tarafından bir karar verildiğinde, taraflar bu kararla ilgili tescil için mahkemeye başvurdularında ya da iptal için başvurdularında, adli yargı organları "Bu, İTM bünyesinde verilmiş bir karar." diye buna özel bir muamele yapmayacak. Yine, tarafların tamamen sivil bir şekilde seçtikleri bir hakemin verdiği karar gibi ya HMK'daki usulleri ya da MTK'daki usulleri uygulayacak, usule ilişkin hükümleri uygulayacak. Yani herhangi bir güvenceden, hukuk denetiminden beri olmayacak.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Genel Müdürüm, bir arkadaşımız -Odalar Birliği mi- işaret etti...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, bu tasarımı hazırlayanlar atıf yapılmamasının gerekçesini anlatabilirler mi?

BAŞKAN – Ama ben bir şey konuşuyorum Dilek Hanım. Ben başladım, kusura bakmayın yani... Buyurun o zaman ben sizden sonra devam ederim.

Buyurun Dilek Hanım.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Yani Sayın Başkanım, atıf neden yapılmıyor?

BAŞKAN – Ama Hoca izah etti, yoktunuz. Yokluğunuzda çok uzun bir açıklama yaptı Hocam.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Yani onun yeniden izahını alamayacağız o zaman.

BAŞKAN – Alırız, alırız yok o anlamda değil.

Genel Müdürüm -arkadaşlar işaret etti- bakın, şimdi, bilhassa tescil ya da onay kararı veya iptal kararı işin niteliğine göre, mahiyetine göre dairelere gidiyor ve birden fazla Yargıtay... Doğru, orada hakem işlerini tek daireyle temerküz ettirmeniz lazım, onu Yargıtay Kanunu'nun çalışmaları sırasında not alın, bu çok önemli, aksi takdirde içtihat oluşmaz, tevdi şartı olduğu için çok önemli o.

İSA GÖK (Mersin) - Geçen kanunda bu yetki verildi Başkanım.

BAŞKAN – Yok, o var da... Mümkün o, mümkün.

İSA GÖK (Mersin) - Geçen son torbada Yargıtay iş bölümüne yeniden girecekler var.

BAŞKAN – Tabii, yapılandırma mümkün ama bunu özellikle not almak lazım çünkü öğretici.

Buyurun İsa Bey, kusura bakmayın geciktik.

İSA GÖK (Mersin) - Estağfurullah, bir mahzuru yok Başkanım.

Geçen hafta çıkan kanunda zaten bu yetki Yargıtay Başkanlığına verildi.

BAŞKAN – Şu andaki Yargıtay Kanunun'da da var ama o "muhtelif işin niteliğine göre" diyor.

İSA GÖK (Mersin) - Birinci Başkanlık onu mutlaka bir dairede toparlayacaktır.

BAŞKAN – Kesin.

İSA GÖK (Mersin) - Tabii, benim merakımı celbeden şey şu: Sonuçta, tahkim merkezi de Uluslararası Tahkim de hepsi, bir ekonomik modele bağlı olarak çıkan üst yapı kurumları, tabii, herkes kendi dünyasında değerlendiriyor. Önümüze dayatılan, belki de reddedemediğimiz bir ekonomik model var, bu modelin getirdiği kimi kurumları çözüm ve zorunlulukmuş gibi algılıyoruz çünkü önümüze gelen ekonomik model bunu zorunlu kılıyor. Buna yetişmek için de "Aman Tahran'dan geç kalmayalım, aman Dubai'den geç kalmayalım." diyoruz, "Biz, bir şeyler –amiyane tabirle- buradan ütebiliriz." mantığı güdüyoruz.

Düşünmek lazım yani tamam, dünyada büyük bir ABD sermayesi var, rezerv banka, rezerv para, ekonomiyi belirleyen bir güç ama bakın, her birimiz farkında olmadan bu gücün bize dayattığı modeller üzerine kurumların meşruiyetini sağlamak için uğraşıyoruz. Bu bir yanlışlıktır, bu tarihsel bir yanlışlıktır çünkü bu yanlışlıklar zinciridir ki bizi hep küçük kılmakta, büyük olup bize dikte ettireni hep büyük kılmaktadır. Buna bir alternatif düşünmek zorundayız. Hepimiz, ki bu dünyanın beri kalan, Türkiye'yle beraber beri kalan kısmı dünyasını dikte ettirilen bu yapıya göre oluşturuyor; bu çok yanlış, bu benim ağırıma gidiyor açık söyleyeyim, ağırıma gidiyor.

Evet, dayatılan ekonomik modelden gelen sermaye kesiminin –meslektaşlarım- hepsi doğal olarak bu işten ekmek kazanıyorlar, bildikleri şey bu iş ve o dünyanın birer ferdi olmaya çalışıyorlar ama bence asıl önemlisi dünyayı değiştirmeye çalışmak, bence asıl radikalizm bu. Asıl bunu yapmaya çalışmak. Zira, "İstanbul Menkul Kıymetler Borsası çok şey kattı." mı diyoruz yoksa borsa dünyasında en yoğun spekülasyon işlemlerinin yapıldığı ve Türkiye'den milyarlarca doların götürüldüğü bir aracı yapı mı? Bunu konuşmak lazım. Ama, işte finans dünyasından geldiğinizde yalnızca "Ya, bizde de borsa var." deyip kestirebiliyorsunuz; yanlış bence. Tahkim merkezi, 1999'daki değişiklik, 2001 değişikliği; çok iyi şeyler mi oldu acaba?

Bakın, herkes son dönemde dünya kupasını seyrediyor. İngiliz Millî Takımının başarısızlık gerekçesinde tüm uzmanlar neyde birleşti biliyor musunuz arkadaşlar?

BAŞKAN – Daha tahlil devam ediyor ya.

İSA GÖK (Mersin) – Hayır. İngiliz futbolcularında millî hiçbir duygunun bulunmamasında. Kendi prömiyer liginde hepsi birer ilah, korkunç büyük işler yaratıyorlar ama millî takım bünyesinde hiçbir şey yapmıyorlar, hiçbir şey.

HAKKI KÖYLÜ (Kastamonu) – Para vermiyorlardır da maç başına...

İSA GÖK (Mersin) – Para alıyorlar yani farklı bir şey. Bakın, "millî" kelimesi bizde öcü gibi gösteriliyor ama aynı millîlik, Amerika kendi petrol şirketini satarken -özel bir şirket satışa çıkıyor, Çin şirketi alıyor- Çin almaya kalktığında Senato devreye giriyor, "Hayır, enerji stratejik bir alandır, Çinli bir firma alamaz." diyor, iptal ediyor; 1 milyar 200 milyon dolar aşağısına yine bir Amerikan

firmasının almasına izin veriyor. Hani sermayenin küreselliği, hani finans oligarşisinin bağımsızlığı? Yok öyle bir şey aslında. Her yerde bir millîlik vardır, her yerde. Bizde, bize enjekte edilen yeni toplum düzeninde millî olan hiçbir şey artık ruhumuzda kalmadı. Bu çok tehlikeli bir gidiş, hakikaten çok tehlikeli bir gidiş. Herkes olumlu bakıyor, herkes “Ne kadar güzel kanun.” diyor. Evet, var olan ekonomik model içerisinde düşünüyorsan ve bu modelden bir şeyler üretmekten başka düşüncen yoksa, evet idealdir. Ama, bence hata burada, herkes temelde hata yapıyor.

Bakın, hep yaşıyoruz, hepimiz hukukçuyuz arkadaşlar. 80’li yıllarda Türkiye’ye girmiş bir Alman asansör firması birçok önemli binanın altyapısını oluşturmuş. Bu binalar hizmet istiyorlar. Hani “iradi” dedi ya arkadaşımız, tahkim merkezinin kuruluşunda tahkime gidişin ilk ve vazgeçilmez kuralı iradi olmasıdır. O firma bütün otellerin hepsine diyor ki: “Tahkim şart, şunlar şunlar olacak, bu şekilde yargılama olacak ve şurada olacak.” diye yer de belirtiyor. Yoksa o hizmeti vermiyor, altyapıyı 80’lerde kurmuş. Herkes şimdi o firmaya karşı yargı üzerinden varoluş mücadelesi veriyor. İradilik nerede kaldı? Sizin ekonomik dünyada “iradilik, serbestlik” dediğiniz şey aslında güçlünün kurallarıdır. “Borsa” diyerek, “tahkim” diyerek, işte “alternatif çözüm yolları” diyerek aslında güçlünün dışarı koyduğu kurallar üzerinden siz o dünyada yer edinmeye çalışıyorsunuz, ayakta durmaya çalışıyorsunuz. Bu yanlış bir ruh yapısıdır, çok yanlıştır. Ana yapı ne? Yine işte New York Konvansiyonu. Herkes dünyasını dikte edilen ve anlatılan dünyaya göre oluşturuyor. Bu ağırıma gidiyor.

Tahkim Kanunu, herkes çok olumlu, bütün finans dünyası çok olumlu çünkü ekonomik model tek, başka bir şey gelmiyor akıllarına. Yargının millîliği batıyor herkese, şu anda yapı olarak bu, arkadaşlarımızı kastetmiyorum ben, batıyor ama hep biliriz ki hukukun evrensel kuralları vardır ama yargının millîliği vardır, devletin hükümrانlığıdır. Hiç bunlar konuşulmaz oldu artık. Yani, bu felsefi bir şey ama benim ağırıma gittiğini belirtmek istedim arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Refleksinize çok teşekkür ediyorum.

Tabii, ekonomi bir iktidar, bir güç. Ne kadar büyürseniz sözünüzün geçerliliği de, küresel varoluşunuz da ona bağlı. Temenni ediyoruz ki çok çok yukarıya çıkalım. Bu temenniyle değil, çalışmayla oluyor.

Şimdi, arkadaşlar, ben çalışmayı burada bitireyim diyorum çünkü arkadaşlar yarın metinleri de okuyacaklar. Geneli üzerinde müzakere tamam, yarın madde müzakerelerine teknik verim olsun.

Maddelerine geçilmesini yüksek oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Geneli üzerinden maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Yarın sabahleyin yine on buçukta...

Sayın Genel Müdürüm, Cumhuriyet Halk Partili arkadaşlara, MHP’li arkadaşlara birer örnek verdik değil mi, dağıttık değil mi? Dağıttık.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım, perşembeye alsak bunu olmaz mı? Çünkü, 250 sayfalık metni okuyacağız, onu değerlendireceğiz. Çok seri bir şekilde okuyacağız ama bir de insanüstü bir çaba gerektiriyor.

BAŞKAN – Dilek Hanım, bakın, perşembe günü genellikle...

HAKAN ÇAVUŞOĞLU (Bursa) – Perşembe yapalım.

BAŞKAN – Perşembe günü arkadaşlar gidiyor. Bakın, İsa Bey de işaret etti.

İSA GÖK (Mersin) – Perşembe ben yokum, ben gideceğim.

BAŞKAN – Perşembe günü genellikle gidiyorlar yani alana gidiyorlar.

Dilek Hanım çalışkan bir arkadaşımız yani ben de çalışmayı seviyorum.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Robot olsa anca olur Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ben Dilek Hanım’ın 250 sayfayı hızlı okuma yöntemiyle bir saatte okuyabileceğini düşünüyorum ve ben de 250 sayfayı okumanın gerekip gerekmediği meselesini takdirinize bırakıyorum ama...

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Sayın Başkanım yani o zaman biz bunu laf olsun diye mi aldık?

BAŞKAN – Olur mu canım?

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – İncelemeyeceksek, notlarımızı almayacaksak, eleştirilerimizi söylemeyeceksek...

BAŞKAN – Efendim, mutabık kalın, “perşembe” deyin. Benim için fark etmez.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Yani, perşembe günü olursa diğer arkadaşlarımız olur İsa Bey olamasa da.

BAŞKAN – Arkadaşlarımız “Gelemiyoruz.” diyorlar.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Lütfen yani onu ben rica ediyorum.

BAŞKAN – Bakın, senin arkadaşın “Perşembe günü ben Mersin’e gideceğim.” diyor.

İSA GÖK (Mersin) – Ben affımı isterim.

BAŞKAN – Benim için fark etmez.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Yani, biz kendi arkadaşlarımızla idare ederiz. Perşembe yapalım.

BAŞKAN – Peki, on buçuk, oldu.

İSA GÖK (Mersin) – O zaman, şimdi muhalefet şerhi imzama alın benden.

BAŞKAN – Tabii, tabii.

Perşembe günü saat on buçuk, tamam Dilek Hanım.

Dilek Hanım, 250 sayfa okumanız 250 sayfa bize anlatmanız yetkisini size vermiyor. Maddeler sınırında katkı bekliyoruz.

DİLEK AKAGÜN YILMAZ (Uşak) – Başkanım, ben demokratik direnme hakkımı kullanıp bu 250 sayfa okuyacağım.

BAŞKAN – O takdiri zaten.

Perşembe günü on buçuk arkadaşlar.

Kapanma Saati: 17.39